

**AĞUIÇEN (AĞUÇAN) OCAĞI VE
16. YÜZYILDA YAŞAMIŞ BAZI
SEYYİD AİLELERİ HAKKINDA
YENİ BİLGİLER**

YAZAN

Prof. Dr. Arif KURBAK

Ocak 2019, İZMİR

ÖNSÖZ

Horasan Erenleri ailesi kimlerdir, nerede yaşamışlardır bu pek bilinmiyordu. 2006 yılından itibaren yeni bir kaynak yayınlanmaya başlandı. Bu kaynak Divriği Ulucami Hocası Yusuf Danişmend ve oğlu Hasan Kersi Hoca'nın ta 1230'larda Mevlana Celaleddin-i Rumi'nin de yardımcıları ile ceylan derileri üzerine yazdıkları Horasan Erenleri şeceresi ve daha sonra bu ailenin tuttıkları Nakibül Eşref defterleridir. Bu ailenin bugünkü temsilcilerinden Divriği Veysel Semih Danişmend (Şekerci) 42 ciltlik Nakib-ül Eşref defterlerini ve şecereyi incelemiş ve 16 yıl arşivlerden belgeye indirmiştir. Daha sonra Veysel Semih Danişmend bunları "İlbeylilervesivastarihi" internet adresi ile "Sivas'ın Sesi" gazetesinde 2006 yılında yayınlamıştı. Bu yayınların hepsini 700 sayfa olarak indirmiş ve 3 yıl inceleyerek "Horasan Erenleri Ailesi Soyağacı" olarak 49 sayfa "delimolla.de" internet sitesinde yayınlamıştım.

Sayın Veysel Semih Danişmend benim yaptığım "Horasan Erenleri Soyağacı" özetini çok beğenmiş ve yazdığı yeni kitapları tarafıma göndermiştir. Bu gönderdiği kitaplar arasında "Divriği Ehlibeyti 3600 Yıllık Büyük Tarihi" kitabında daha önce yayınlanmamış ve günümüzde araştırma konusu olan "Ağuiçen Ocağı ve 16. Yüzyılda Yaşamış Bazı Seyyid Aileleri" hakkında yeni şecerele ve tarihi bilgiler vardı. Bu yazımızda Horasan Erenleri ailesini tekrar özetleyerek Ağuiçen Ocağı ve 16. yüzyılda yaşamış bazı seyid aileleri hakkında kendi yorumlarımızı da katarak yeni bilgiler verilmiştir.

Araştırmalarımız devam etmektedir. Bu konuda elinde belge, bilgi olanlar varsa yardımlarını bekliyoruz.

Sadece gerçeği arıyorum.

Prof. Dr. Arif Kurbak

AĞUIÇEN OCAĞI KOCA SEYYİD VE 1. MİR SEYYİD KOLLARI

Kerbela zulmünden sonra Mekke ve Medine'de oturmaya müsaade edilmeyen Ehlibeyt İmamları Yemen'in Sana (eski adı Sun) şehrine sığınmışlardı. İmam Zeynelabidin'in oğlu Zeyd Emevilere isyan edince Emeviler Zeyd'i Yemen'de şehit ettiler. Ailesi Yemen'in Sana şehrinden hicretle Türkistan'ın Yesi şehrine gittiler. Orada da karışıklıklar olunca Cam şehrine geldiler. Malazgirt muharebesinden sonra Koca Ahmet Yesevi ordularla Divriği'ye geldi. Oradan da Süleymanşah ordusu ile Antakya'ya gitti. Süleymanşah Antakyayı alıp başına vali olarak Danişmend Ahmet Gazi'nin oğlu Yağısıyan'ı (Yakup Hüseyin) bıraktı. Koca Ahmet Yesevi 10 yıl Antakya'da irşad faaliyetlerinde bulundu. 1096 yılına gelindiğinde Fransız Tekrand komutanındaki 1. Haçlı ordusu ile Yağısıyan Türkmen Ordusu arasında savaş yapıldı. Koca Ahmet Yesevi de 95 yaşında olmasına rağmen savaşa katıldı ve başı kesilerek şehit edildi. Yağısıyan yaralı olarak kaçarken bir Ermeni köylü tarafından başı kesilerek şehit edildi. Bütün Müslümanlar kılıçtan geçirildi. Danişmend Ahmet Gazi, Hoca Ahmet Yesevi'nin başı ile Yağısıyan'ın başını göndermezlerse savaş sebebi sayacağını bildirdi. Koca Ahmet Yesevi'nin başını Elazığ'ın bir köyüne gömdürdü. Çocuklarını da oraya getirerek o bölgeyi ikta olarak onlara verdi. Koca Ahmet Yesevi'nin çocukları Koca Ahmet Yesevi'nin başının gömüldüğü köye Yemen'in Sana şehrine izafeten Sun Köyü ismini verdiler. Şecerede Koca Ahmet Yesevi'den sonra gelen ve Ganim'le başlayan Koca Ahmet Yesevi çocukları bu bölgede yaşadılar. Sun köyünde bu aileye Tacim uşağı denir. Sonra bölündüler. Murtaza oğulları, Mustafa oğulları ve daha başka sülaleler oluşturdular. Mendgücük Beyliği'ni kuran Mendgücük Hasan Gazi, Koca Ahmet Yesevi'nin öğrencisiydi. Dolayısı ile bir bölgeye Şeyhi Koca Ahmet Yesevi'nin lakabı olan "Camşihî" ismini verdi. Sonuç olarak Elazığ Sun Köyü'nde türbesi olan zat Koca Ahmet Yesevi'dir.

Şecerelerde Ağuiçen Seyyid Temiz ve kardeşi Karadonlu Can Baba gösterilmiş ama bu konuda bazı eksiklikler olduğu belli. Özellikle Hacı Bektaş'tan verilen icazetnamelerde, örneğin Dede Garkın Ocağı şeceresinde, şecerelerin sonuna eklenen dua ve büyük insanları anma bölümleri var. O bölümlerde Şeyh Yusuf Zehrinûş (Ağuiçen) yazıyor ve dualara bu şekilde eklenmiş. Bu konunun araştırılması gerekir.

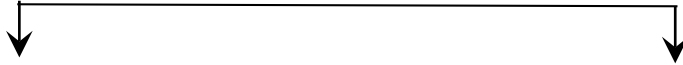
Ağuiçen Ocağı Koca Seyyid ve 1. Mir Seyyid şecereleri EK-1'de verilmiştir.

EK-1

AĞUİÇEN OCAĞI KOCA SEYYİD VE 1. MİR SEYYİD KOLLARI ŞECERELERİ

(Hoca Ahmet Yesevi ve Lokman Perende)

1. Hz. Ali
2. İmam Hüseyin
3. İmam Zeynelabidin
4. Mürteza'l Ekber Zeyd (Şehit Zeyd)
5. Hüseyin Züddema
6. Yahya El-Ardeşiri
7. El-Hasan üz Zahid
8. Muhammed Zahid
9. Hüseyin
10. Muhammed
11. Ali
12. Muhammed Zeyd
13. Muhammed
14. Ebul Vefa Ahmet
15. Zeki
16. Salih
17. Umman

18. Ganim
19. Celal
20. Yusuf
21. Hoca Ahmet Yesevi
22. Ganim
23. İbrahim
24. Şah Vera
25. Tacim Sultan
26. Gazi
27. Hasan
28. Selefe Pir Seyyid Sultan
29. Muhammed

**(Elazığ Sun köyünde türbesi olan
Koca Seyyid, Hoca Ahmet Yesevi'nin
Başının gömülü olduğu türbedir.
I.Haçlı Seferi sırasında Antakya'da
95 yaşında şehit olmuştur.)**

18. Şerafeddin
19. Riyani
20. İzzeddin
21. Lokman Perende
22. Muhammet, Mahmut
23. İbrahim
24. Temiz, Karadonlu Can Baba
**(1. Mir Seyyid kolu Mineyik
Seyyidleridir.)**

AĞUIÇEN OCAĞI AĞUIÇEN MENCEK VE 2. MİR SEYYİD KOLLARI (2. KOCA SEYYİD ve KÖSE SEYYİD'İN SOY KÖKENİ VE 16 YY. DA YAŞAMIŞ BAZI DİĞER SEYYİDLER)

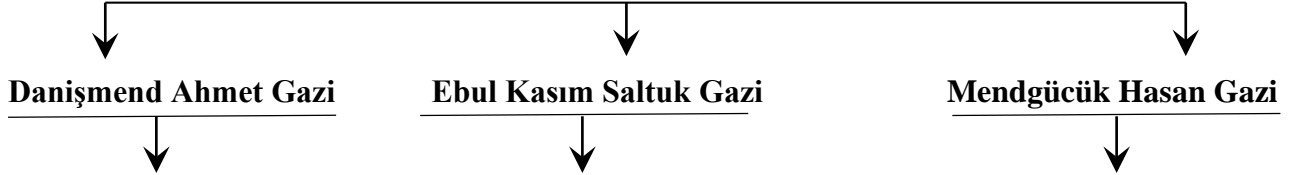
1. **Hz. Ali**
2. **İmam Hüseyin**
3. **İmam Zeynelabidin**
4. **Ali Asgar**
5. **Hüseyin Fahî** (Bu ailede Bedir savaşında Hz. Muhammed'in kullandığı deve yününden sancak dahil 12 kutsal emanet vardır. Abbasiler bu sancağı almak için bu alenin üzerine gelmiş. Bu aile de kutsal emanetleri vermeyince Abbasiler Hüseyin Fahî dahil 12 kişiyi Fah Vadisi'nde şehit etmişler. Hüseyin Fahî şehit olmadan önce bu kutsal emanetleri oğlu İmam Areç'le Yemen'e kaçırmıştır.)
6. **İmam Areç** (Yemen Sana şehri)
7. **Ubeydullah** (Yemen Sana şehri)
8. **Hacı Cafer Mandî** (Bedir sancağını Yemen'de koruyamayacağını anlayınca Fars Mendistanına göç etti.)
9. **Hüseyin** (Mendistan)
10. **Şeyh İmam Muhammed** (Mendistan)
11. **Ebul Kasım**
12. **Ubeydullah** (Horasan Mendistanı)
13. **Zeyyad** (Horasan Mendistanı)
14. **Ali Sincari El-Daveti** (Horasan Mendistanı)
15. **Etomidi Ebul Hasan** (Samanilerin kızını oğluna almış. Kafkasya bölgesini fethetmiş. Türkistan'da yaşamış.)
16. **Sultan İsmail (Dede Korkut, Dede Garkın, 1. Danismend, Azizüldevle, Kızıl Sultan, Mendesir, tarih kitaplarında İsmail Muntasır veya İsmail Muntaser):**
(Samaniler'in damadı olmuş, Samaniler ile Gazneli Mahmut'a karşı savaşmış ve savaşı kaybetmişler. 9.ay Taşkent'te esir olarak yaşamış, 9 ay sonra bağımsız bir bey olan Selçuk Bey tarafından çarşaf içinde kaçırılmıştır. Oğlu Ali Tekin Karahanlılar'ın damadı olmuş ve daha sonra Karahanlılar beyi olmuştur. Diğer oğlu Numan'a Selçuk Bey'in kızını almış kendi kızını da Selçuk Bey'in oğlu Aslan Yabgu 'ya vermiştir. Selçuk Bey ile dünür olmuştur. Ali Tekin babası Sultan İsmail ve Selçuk Bey'e Nur Dağı'nın dibindeki ovada yer vermiş, burada Kafkarsi isminde bir devlet kurmuşlar ve Sultan İsmail bu devletin sultanı olmuştur. 6 yıl bu devleti beraber yönetmişlerdir. Sultan İsmail'in oğlu ve Selçuk beyin kızından Reyhan Danişmend doğmuş, Selçuk beyin oğlu ve Sultan İsmail'in kızından da İbrahim Yınal doğmuştur. Gazneliler Aslan Yabgu'yu kandırıp ordusu ile birlikte Sultan İsmail'den ayırmışlar, Sultan İsmail'in yanında 300 kişi kalmış ve sonra da çembere almışlardır. Sultan İsmail çemberi yarıp kurtulmayı başarmıştır. Daha sonra Gazneliler Aslan Yabgu'yu yalnız bırakıp esir almışlardır. Aslan Yabgu'yu Hindistan yakınlarındaki Kalinkâr kalesine haps etmişler ve 7 yıl sonra da zehirleyerek şehit etmişlerdir. Sultan İsmail Selçuk Beyin çocuklarını ve kendi çocuklarını komutan yaparak 37 yıl savaş hazırlığı yapmıştır. Manga, bölük ve taburlar oluşturmuştur. Askerlerine Çeri-Kars (çerkez)(kars askeri) ve manga komutanlarına çeri-çen (çeçen) demişlerdir. 37 yıl sonra Gazneli Mesut ile bu ordu Dandanakan Savaşı yapmış ve Gazneli Mesut'u yenip Büyük Selçuklu Devleti'ni kurmuşlardır. Başına Dokak oğlu Selçuk Bey'in torunu Mikail oğlu Tuğrul geçmiştir. Bu savaş sırasında Sultan İsmail 89 yaşındadır ve

galibiyetten sonra bütün komutanlar Sultan İsmail'in elini öpmüşlerdir. Sultan İsmail'in bir sürü lakabı vardır: Danişmend (Mendistan bilgini), Kızıl Sultan (kızıl Eski Türkçe'de altın demektir). Dede Garkın (Aslında Dâde Garkın'dır. Dâde Farsça ağlama demektir. 37 yıllık bekleme süresinde bu lakap ağlamaya garkolan anlamında verilmiştir.), Dede Korkut, Korkut Ata, Mendesir (Taşkent'te esir olduğundan ve Mendistanlı olduğu için), Azizüddeve (Devletin Azizi). Tarih kitaplarında İsmail Muntasır veya İsmail Muntaser. Burada şunu söylemek gerekir ki Türkmen kelimesi esasında Türkmend'dir, yani Mendistan Türkü demektir. Daha sonra Sultan İsmail Rey şehrine (şimdiki Tahran) gelmiş ve orada vefat etmiştir, Türbesi Tahran'dadır.)

- 17. Numan Danişmend** (Selçuk Beyin kızı ile evlenmiş. Gürgençte Cuma imamlığı yapmıştır. Selçuklu- Gazneli ve Selçuklu- Karahanlı arasındaki barışı sağlamıştır. Büyük şeyhlerdendir.)
- 18. Reyhan Danişmend (Boru Tekin)** (Savaşlarda başına Arap şeyhlerinin sardığı gibi Sarık sararmış. Onun için Türkler ona boru Tekin veya Börü Tekin demişlerdir. Selçuk Bey'in torunudur Fatimileri korumak için Mısır'a gitmiş ve Asuvan Savaşı yapıp kazanmıştır. Memlukulular devletini kurmuş. El Ahser Üniversitesi'ni kurmuştur. Sivas'taki borusiye Medresesi onun adına yapılmıştır.)
- 19. Abdülgani Danişmend** (Kardeşi **Ebu Cafer Battal Gazi Ali Danişmend**'dir. **Ali Mirzat** da denir. Abdülgani Danişmend Bedir sancağını Anadolu'da fetihler yapması için bu kardeşine vermiştir. **Ali Mirzat**'ın 5 oğlu vardır; **Cafer, Hüseyin, Turhasan, Abdülvahap** ve **Ahmedi Duran Gazi**'lerdir. Cafer, Turhasan ve Hüseyin Gaziler şehit olmuşlardır. Ahmedi Duran Gazi ve Abdülvahap Gazi Divriği'yi alıp 3 yıl yönetmişlerdir. Divriği sancaksız seyyidlerden **Emir Afşin** ve oğlu **Muhammed Divdat** tarafından daha önce fethedilmiş fakat bu kadar kalıcı olmamıştır. 3 yılın sonunda Ermeni-Rum birleşik orduları (Ermeni Senekırım Oğulları Prens Atom ve Ayuselh ve İstanbul Bizans birleşik orduları) baskın yapıp İslam kuvvetlerini kılıçtan geçirmişlerdir. **Abdülvahap Gazi** ve **Ahmedi Duran Gazi** de bu savaşta şehit olmuşlardır. Bedir sancağı bir grup gönüllü tarafından savaş meydanından kaçırılmış ve Abdülgani Danişmend in oğlu Horasan orduları komutanı (Salari Horasani) Pir Azize teslim edilmiştir. Ebu Cafer Battalgazi Ali (Ali Mirzat) de kayınpederi Abbasilerden Mervanoğlu Ömer ve kayınbiraderi Nasrullah tarafından kallesçe şehit edilmiştir: Şöyle ki düğüne Mardin'e davet etmişler, Battalgazi Ali de düğüne icabet edip Gaziantep'ten Mardin'e gitmiş. Mervaniler Ali Mirzat'ı 1 ay hapis etmişler ve hapiste zehirleyip şehit etmişlerdir. Abdülgani Danişmend kardeşi Ali Mirzat'ın kızını oğlu Pir Azize almıştır. Pir Aziz'in Kızını da İbrahim Yınal'ın oğlu Kutalmış'a vermiş, ondan da Süleymanşah doğmuştur. Tuğrul ile İbrahim Yınal arasında Hemedan Savaşı çıkmadan Tuğrul'la İbrahim Yınal'ın arasını bularak Sincar- Musul bölgesini İbrahim Yınal'a iktâ olarak verdirmiştir.)
- 20. Pir Aziz Danişmend** (Yukarıda anlatıldığı gibi Bedir sancaktarıdır, dolayısı ile Tuğtekin de denmiştir. Amca çocukları aynı zamanda kayınbiraderleri Abdülvahap Gazi ve Ahmedi Duran Gazi'lerin şehit edildiğini öğrenince ordusu ile 15 gün sonra Sivas'a gelmiş ve şehit cenazelerini toprağa vermiştir. Abdülvahap Gazi'nin türbesi Sivas yukarı tekkededir ve Ahmedi Duran Gazi'nin türbesi Niksar'dadır. Amcası Ebu Cafer Battal Gazi Ali Danişmend'in kızı ile evlidir ve 3 oğlu olmuştur. Bunlar;

Danişmend Ahmet Gazi, Ebul Kasım Saltuk Gazi ve Mendgücük Hasan Gazi'dir. Pir Aziz Danişmend Diyarbakır'da muhasara ettiği bir kale önünde -kaleyi teslim edeceğimiz gel barış antlaşması yapalım- diyen yine aynı Mervaniler tarafından kale içine alınıp barış yemeğinde kalleşçe şehit edilmiştir. Naaşını bir kuyuya atmışlardır. Bu kuyunun ismi hala Salari Horasani kuyusudur.)

PİR AZİZ DANIŞMEND

Danişmend Ahmet Gazi, Ebul Kasım Saltuk Gazi ve Mendgücük Hasan Gazi üç kardeştir ve Pir Aziz Danişmend'in çocuklarıdır. Bu üç kardeş ve yeğenleri (kız kardeşlerinin oğlu) Süleymanşah orduları ile birlikte Malazgirt Meydan Muharebesi'ne katılmışlardır. Danişmend Ahmet Gazi ve diğer komutanlar Sultan Alpaslan'ın huzuruna çıkmışlar ve Danişmend Ahmet Gazi ‘ ‘ Emrinize hazırız, İslam için savaşmaya geldik. Beyaz kefenlerimizi giyip Cuma günü Savaşı başlatalım, ölürsek şehit, kalırsak gazi oluruz.’’ demiştir. Saltuk Gazi'nin esas ismi Ebul Kasım'dır. Malazgirt Meydan Muharebesi'nde Bedir sancağı bu seyyidin elindedir. Dolayısı ile Ebul Kasım'a sancak sallayan anlamında ‘ Saltuğ’ lakabı takılmıştır. Hasan Gazi küçük kardeşleridir, Mendistanlı küçük kardeş anlamında ‘Mendgücük Gazi’ denmiştir. Malazgirt Meydan Muharebesi kazanılmış ve Romen Diojen esir alınmıştır. Romen Diojen'le bazı anlaşmalar yapıp salınmıştır. İstanbul Bizans İmparatorluğu Romen Diojen'i idam ettirmiştir. Dolayısı ile antlaşma şartlarına uyulmamıştır. Sultan Alpaslan komutanlarına emir vermiş ve Anadolu'da fetihler yapın fethettiğiniz yerler sizindir demiştir. Bunun üzerine Süleymanşah Batı Anadolu'yu ve Hatay'ı fethetmiştir. Hatay'ın başına vali olarak Danişmend Ahmet Gazi nin oğlu Yağısıyan'ı (Yakup Hüseyin'i) atamış, Batı Anadolu'ya da Ebul Kasım'ı vekil olarak bırakmıştır. Bu Ebul Kasım büyük bir ihtimalle Saltuk Gazi'dir (A.K). Mendgücük Hasan Gazi Erzincan ve dolaylarını fethetmiş, Ebu'l Kasım Saltuk Gazi Doğu Anadolu ve Erzurum'u fethetmiş ve Danişmend Ahmet Gazi de Sivas'ı ve dolaylarını fethetmiştir. Ayrıca 1071 Malazgirt Meydan Muharebesi'nden önce Mendgücük Hasan Gazi Diyarbakır'ı Mervaniler'den alarak dip amcaları Ebu Cafer Battal Gazi Ali'nin ve babası Pir Aziz'in intikamını almıştır. Babasının naaşını kuyudan çıkarıp toprağa vermiştir. Koca Ahmet Yesevi Mendgücük Hasan Gazi'nin şeyhidir. Sonuçta Anadolu'da üç kardeş bir yeğen olmak üzere dört akraba beylik kurmuşlardır. Danişmend Ahmet Gazi Sivas merkezli Danişmendliler Beyliğini, Ebul Kasım Saltuk Gazi Erzurum merkezli Saltuklular Beyliğini, Mendgücük Hasan Gazi Erzincan merkezli Mendgücük Beyliğini ve Süleymanşah da daha sonraları Konya Selçukluları Beyliğini kurmuşlardır. Danişmendli, Saltuklu ve Mengüçüklü beylikleri seyyidlerinin isimleri sırasıyla Ek-2, Ek-3 ve Ek-4'te şemalar halinde verilmiştir.

Danişmendliler
(bnz. EK-2)

Saltuklular
(bnz. EK-3)

Mendgücükler
(bnz. EK-4)

EK-2

DANIŞMENDLİLER (21) Kurucusu: Danişmend Ahmet Gazi (1.Bey)

Hacı Bayram Veli

(22) Melik Gazi (2.Bey)
(Melik Yakup Gazi)

Yağısıyan
(Yakup Hüseyin)
(Hatay Valisi)

Osmanlılar zamanında yaşayan
Hacı Bayram Veli aynı isimde
torunlarındandır.

(23) II. Muhammed Gazi (3.Bey)

Yağıbasan
(Yakup Hasan)
(Sivas Beyi)

Aynüddeve
(Malatya Beyi)

Zahireddin İli Bedrettin Yusuf Muzaffereddin Mahmut

Zülkarneyn

Nasireddin Muhammed

Fahreddin Kasım
(Ebul Kasım)

Efrudin

Dede Zünnun
(Kayseri Beyi)

İbrahim

İsmail

(24) Yusuf (Yunus)

(Mirşar (Arapkir) kalesi Beyi)

(25) Hasan Kersi

Danişmendliler ortadan kaldırılınca kutsal emanetlerle birlikte Mendgücülere sığındılar.

(2. Koca Seyyid ve Köse Seyyid'in şeceresi buradan devam eder.)

EK-3

SALTUKLULAR

(21) Kurucusu: Ebul Kasım Saltuk Gazi (1.Bey)

(I. Saru Saltuk)

(22) Ali Saltuk (2.Bey)

Bilinen 3 oğlu vardır.

Ziyaeddin Gazi (3.Bey)

Kızı: Artuklu Temurtaş Eşi

(23) İzzeddin Saltuk (4.Bey)

(II. Saru Saltuk)

Bilinen 5 kızı vardır.

Kızı: Mama Hatun (6.Bey)

Kızı: Zünnun Eşi

Kızı: Toganaslanlı Devletşah Eşi

Kızı: Nureddin Mahmut Zengi Eşi

Kızı: Ahlatşah II. Sökmen Eşi

Şeyh Ramani Rumi

(Erzurum Horasan Okulu Hocası)

(23) Hüseyin Hatibi

(24) Bahaddin Veled

(25) Mevlana Celeleddn-i Rumi

(Celeleddin Karatay, Celeleddin Kayser)

(24) Nasuriddin Muhammed (5. Bey)

(25) Melikşah (Hızır İlyas) (7.Bey)

(III. Saru Saltuk)

1202'de Saltuklu Beyliği Anadolu Selçuklu Devleti tarafından ortadan kaldırılınca Karatay sarayında esir edildi. Daha sonra Erzurum halkı Konya önlerine gelerek, beyimizi verin Erzurum sizin olsun diyerek beylerini kurtardılar. Hızır İlyas Bey daha sonra Edirne'yi aldı ve balkanlara yayıldılar. Balkanlarda Saru Saltuk efsanesi doğdu.

(25) Ebul Mansur

(Baba Mansur)

(25) Muzaffereddin

(Küçük Saru Saltuk)

Bu iki seyyidin Anadolu Selçuklularınca yakalanamayan ve Tunceli'de soyları yürüyen Baba Mansur ve Küçük Saru Saltuk oldukları kuvvetle muhtemeldir.

EK-4

MENDGÜCÜKLER

(21) Kurucusu: Mendgüçük Hasan Gazi (1.Bey)

(22) İshak (2.Bey)

(23) I. Süleyman Şah
(Divriği Beyi)

(23) I. Davut Şah
(Kemah Beyi)

(24) Fahreddin Behremşah

Müezzibeddin Muhammed Muzeffereddin
(Selçuklu Veziri)

(25) Selçuk Şah
(İbrahimi Sani)

II. Davutşah
(Ilgındaki Diduğu
Sultan)

Kadı İzzeddin Siyavuş
(Sine Ağuş)

Fahrettin
Aslandoğmuş

Muineddin
Pervane

Nasreddin
Behramşah

(24) Sahnşah

(26) Hacı Bektaşî Veli
(Şemseddin Erzincani,
Şemseddin Yabtaş)

Şerafeddin Erzincani
(Mendes)
(Şerafeddin Dûvini)

Bahaddin
Erzincani
Taceddin
Erzincani
(Taceddin
Sincari)

Müeyyed
Melik
Baba İshak
(Babailik
liderlerinden)

(25) II. Süleyman Şah

(26) Husameddin Ahmet Şah (Fahreddin Bahremşah'ın Damadı) (Divriği Beyi)

Müeyyed Salih

Hacı Tuğrul (?)

Ağuiçen Mençek ve 2. Mir Seyyid'in şeceresi buradan devam eder.

ANADOLU SELÇUKLULARI DEVRİNDE BEDİR SANCAĞININ KORUNMASI, BAZI ÖNEMLİ OLAYLAR VE KİŞİLER

Malazgirt Meydan Muharebesi'nden sonra kutsal emanetler ve Bedir sancağı 7 yıl Ebul Kasım Saltuk Gazi'de kalmıştır. Süleymanşah amcaoğulları tarafından 1087'de Halep civarında şehit edilmiş ve çocukları I. Kılıçarslan ve Çeri Davut hapsedilmişti. Bu yüzden Anadolu'da aldığı yerler boş kaldı. Saltuk Gazi de I. Kılıçarslan'ın serbest bırakılması için Melikşah'a ricacı gitti. Nizamülmülk'ün girişimleri ile Melikşah tarafından Ebul Kasım Saltuk Gazi idam edildi.(I. Kılıçarslan ancak Büyük Selçuklu Sultanı Berkyaruk zamanında serbest bırakılmış ve Konya'da Anadolu Selçuklu Devleti'ni kurmuştur.) Saltuk Gazi idam edildikten sonra Bedir sancağı ve kutsal emanetleri Mendgücük Hasan Gazi 4 yıl korumuştur. Mendgücük Hasan Gazi genç yaşında Haçlı Seferleri sırasında Divriği- Kemah arasında şehit olunca oğlu İshak küçüktü. Dolayısı ile sancak ve kutsal emanetleri İshak'ın kayınpederi Melik Yakup Gazi (Melik Gazi) almış ve korumuştur. Melik Gazi'nin vefatından sonra Bedir sancağı ve kutsal emanetlerin korunmasını oğlu II. Muhammed Gazi üstlenmiştir. II. Muhammed Gazi 40 yaşında yeğeni Sungur tarafından şehit edilince II. Muhammed'in kardeşi Mirşar (Arapkir) Kalesi Beyi Yusuf Danişmend Bedir sancağını ve kutsal emanetleri korumaya almıştır.

Anadolu Selçuklu padişahı II. Kılıçarslan Danişmentliler Beyliği'ni ortadan kaldırmıştır. Danişmentlilerin bir kısmı Zünnun'un bacanağı Nurettin Mahmut Zengi'ye sığınmış ve Nureddin Mahmut onlara Raz-ayn bölgesini (Ceylanpınar) tahsis etmiştir. Zünnun ve onunla birlikte bir grup Danişmentli Bizans'a sığınmış, önce Uşak Sivazlı'ya daha sonra da Balıkesir'e gitmişlerdir. Daha sonra Zünnun'un torunları Balıkesir'de Karesi Beyliği'ni kurmuşlardır. Mirşar (Arapkir) Kalesi Beyi Yusuf Danişmend ve oğlu Hasan Kersi de kutsal emanetler ve Bedir sancağı ile birlikte Mendgücükler'e sığınmışlardır. Mendgücük Beyliği'nin başında Fahrettin Behramşah vardır ve II. Kılıçarslan'ın damadıdır. Fahrettin Behramşah Yusuf Danişment ve Hasan Kersi'yi Divriği Kale Camii'ne hoca tayin etmiş ve II. Kılıçarslan'ın şerrinden korumuştur.

II. Kılıçarslan vefat edince yerine Uluberlu Bey'i I.Gıyaseddin Keyhüsrev Anadolu Selçuklu padişahı olmuş ve 6 yıllık bir altın devir yaşanmıştır. I.Gıyaseddin Keyhüsrev Danişmentli Beylerini geri çağırıp devlet hizmetlerine almıştır. I Gıyaseddin Keyhüsrev 6 yıl sonra antlaşma gereği padişahlığı kardeşi Rükneddin Süleymanşah'a bırakmak zorunda kalmıştır.

Rükneddin Süleyman Şah zamanında bu sefer Saltuklu Beyliği ortadan kaldırılmış ve yakalanan beyleri Mevlana Celaleddin-i Rumi ve son Saltuklu Beyi Melikşah (Hızır İlyas, III. Saru Saltuk) Karatay Sarayı'nda esir alınmıştır. Diğer Saltuklu Beyleri Ebul Mansur (Baba Mansur) ve Muzaffereddin (Küçük Saru Saltuk) yakalanamamış ve soyları Tunceli'de devam etmiştir.

Erzurum halkı, beyleri III. Saru Saltuk'u kurtarmak için Konya önlerine gelmiş ve ' Beyimizi verin Erzurum sizin olsun' diyerek III. Saru Saltuk'u kurtarmışlardır. III. Saru Saltuk Edirne'yi almış ve oradan Balkanlar'a yayılmışlardır. Balkanlarda Saru Saltuk efsanesi buradan doğmuştur. Balkanlarda hem Camilerde hem de Kiliselerde Saru Saltuk makamları oluşmuştur.

Mevlana Celaleddin-i Rumi Anadolu Selçuklu hizmetine girmiş çeşitli üst görevlere gelmiştir. Akıllı siyaset güden bir devlet adamıdır. Mevlana'nın günümüzde bu devlet hizmetleri yerine sadece Mesnevi yazarı olarak yanlış tanınması yüzünden aşağıda gerçek hayat hikâyesi verilmiştir.

Mevlana Celaleddin-i Rumi (Ebul Kasım Saltuk'un oğlu Ali Saltuk ve onun da oğlu Hüseyin Hatibi'dir. Hüseyin Hatibi'nin oğlu Bahaaddin Veled'dir. Bahaaddin Veled'in oğlu Mevlana Celaleddini Rumi'dir. Asıl adı **Celaleddin Erzurumi**'dir. Ertokuş tarafından Erzurum Anadolu Selçukluları adına alınınca Celaleddin Erzurumi'de Konya'daki Karatay Sarayında esir tutulmuştur (1201-1204). O zamanki Anadolu Selçuklu Padişahı Rüknettın Süleymanşah'tır. Rüknettın Süleymanşah'ın ölümü üzerine 3 yaşındaki oğlunun padişah olması istenmiş Danişmendliler de Rüknettın Süleymanşah'ın kardeşi ve daha önce padişah olan I.Gıyasettin Keyhüsrev'i Ege adalarından getirtmişler ve I.Gıyasettin Keyhüsrev ikinci kez padişah olmuştur. I.Gıyasettin Keyhüsrev Celaleddin Erzurumi'yi hapis yattığı Karatay sarayına bey yapmıştır (1204). Celaleddin Erzurumi burada **Celalettın Karatay** adıyla ünlenmiştir. Hatta Abbasi halife vekili Konya'yı ziyaret etmiş burada sema gösterisi düzenlenmiş ve Şeb-i Aruz sunulmuştur.

I.Gıyasettin Keyhüsrev'in II. saltanatından sonra oğlu I.İzzeddin Keykavus padişah olmuştur. Mevlana Kayseri valisi olmuş ve **Celaleddin Kayser** lakabı ile ünlenmiştir (1211). Ondan sonra kardeşi Alaaddin Keykubat padişah olmuştur. Alaaddin Keykubat zamanında Mevlana'yı saray pervanesi olarak görüyoruz (1221-1224). Sonra Taştane'ye esirlerin olduğu yere verilmiştir (1225). Alaaddin Keykubat zamanında bu sefer Mengüçük Beyliği Anadolu Selçuklularına bağlanmış ve beylerinin bir kısmı Karatay Sarayında esir tutulmuştur. Bu grubun içinde Danişmendilerden Mengüçüklere sığınan Yusuf Danişmend ve oğlu Hasan Kersi de vardır. Celaleddin Karatay onlara soyağacımızı yazın demiş ve yardım etmiştir.

Yusuf Danişmend ve Hasan Kersi akrabalarından birisinin Karatay Sarayında olmasından çok mutlu olmuşlar ve orada rahat etmişlerdir. Soyağacı çıkarılırken de Mevlana'dan çok yardım görmüşlerdir. Saltuklu Beyliğinin diğer beyleri daha önceden güneye ve Edirne'ye gittiklerinden Saltuklu soyağacı Divriği kayıtlarında sadece Mevlana'ya kadar yer almıştır. Alaaddin Keykubat bu esir sultanları içki sofrasına meze yapmış, canı istediğini öldürtmüştür. Mevlana, Alaaddin Keykubat'ın yüreğini yumuşatmış başka arkadaşlarına da söyleterek bu esir beylerin hayatlarını kurtarmıştır. Halk bu esir sultanlara günde 80 koyun kurban ederken Alaaddin Keykubat'a 20 koyun kurban etmiş. Alaaddin Keykubat kıskançlıktan bir ara Mevlana'yı tekrar hapse attırılmıştır. Alaaddin Keykubat'ı oğlu av eti ile zehirletip öldürmüş ve yerine padişah olmuştur. Bu padişahın ismi II.Gıyasettin Keyhüsrev'dir. Mevlana, Saadetttın Köpekten sonra Naib olmuş (1240). II.Gıyasettin Keyhüsrev zamanında 1243 Köseadağ Savaşı yapılmış ve Anadolu Selçukluları yenilmiştir. Bundan sonra Moğol belası Anadolu'nun başına bir kabus gibi çökmüştür. 1246'da Vezir Müezzibettın ölünce Mevlana yerine vezir olmuştur. II.Gıyasettin Keyhüsrev de çok içki içermiş. Hem içkinin tesiri hem de Moğollar'a yenilmenin üzüntüsü ile genç yaşta ölmüştür. Ondan sonra taht kavgalarında Mevlana aracı olup kardeşleri barıştırmaya çalışmıştır. Moğollara karşı barışçı bir politikayı benimsemiş böylece Moğolların vereceği tahribatı önlemeye çalışmıştır. Anadolu Selçukluları iki kardeş arasında neredeyse bölünmüştür. Konya'da II.İzzeddin Keykavus Moğollara tam bağlı olmuş, Sivas'ta da ana ayrı baba bir kardeşi IV.Rüknettın Kılıçarslan Moğollara yarı bağımlı birer beylik gibi kalmışlardır. Mevlana Konya'da vezirdir ve Moğol valisi Şemsi Tebrizi (Şemseddin İsfehani?) ile iyi ilişkiler kurmuştur. Şemsi Tebriziye rica edip Tebrize göndermiş ve küçük bir ordunun kurulması için Moğollardan izin alınmıştır. Bu orduyu Hacı Bektaşlı Veli kurmuş ve Yeniçeri

ismini vermiştir. Öbür taraftan yarı bağımsız olan Sivas kolu IV.Rüknettın Kılıçarslan'ın Veziri de Mengüçüklerden Muınettın Pervane'dir. Görüldüğü gibi Peygamber sülalesinden iki bey Mevlana Celaledđini Rumi ve Hacı Bektaşlı Veli (birisi Saltuklulardan diğeri Mengüçüklerden) bu zor zamanlarda halkın en çok güvendiğı kişiler olmuşlardır. Bir taraftan Moğolların yapacağı tahribatı azaltmaya çalışmışlar, diğeri taraftan da Moğollar sonrası için Anadolu da bir gelecek hazırlamışlardır. Nitekim Hacı Bektaşlı Veli'nin 1243'ten sonra kurduğı ve başında 10 yıl kaldığı Yeniçeri ordusu neredeyse 100 yıl sonra Osmanlı'nın kurulmasında başrol oynamıştır. Belki de bunun için "Hacı Bektaşlı Veli olmasaydı Mevlana olmazdı "denmiştir. Yani belki de Osmanlı'yı Hacı Bektaşlı Veli'nin kurduğı Yeniçeri ordusu kurmasaydı, Mevlana'nın ismini kimse duymazdı anlamına gelebilecek Osmanlı döneminde söylenmiş bir sözdür.

Mevlana Celaledđin-i Rumi 1256 yılında Kayseri'de vefat etmiş ve cenazesi Konya'ya getirilip şimdiki külliyesine gömülmüştür.)

Rüknedđin Süleyman Şah bir harpte şehit olmuş, yerine 3 yaşındaki oğlu padişah yapılmak istenmiştir. Devlet hizmetine giren Danişmentli Beyleri Hacıp Zekerıya'yı gizlice Ege Adaları'nda bulunan I.Gıyasedđin Keyhüsrev'in yanına göndermişler ve yeniden padişah olmasını istemişlerdir. Sonuçta I.Gıyasettin Keyhüsrev ikinci kere padişah olmuş ve ikinci bir altın çağ yakalanmıştır. I. Gıyasedđin Keyhüsrev İznik İmparatoru Teodor Laskaris ile Alaşehir'de yapılan savaşta şehit olmuş ve yerine büyük oğlu I.İzzettin Keykavus padişah olmuştur. I.İzzettin Keykavus Mendgüçük Beyi Fahrettin Behram Şah'ın kızıyla evlenmiştir. bu padişah genç yaşta veremden ölmüştür. Yerine I. Gıyasedđin Keyhüsrev'in küçük oğlu Alaaddın Keykubat padişah olmuştur. Alaaddın Keykubat zamanında bu sefer Mendgüçükler Beyliği ortadan kaldırılmıştır. Mendgüçük Beyi Fahrettin Behram Şah'ın çocukları ve torunları II.Kılıçarslan'ın kızından değildir ve akrabalık dolayısı ile Konya'ya yakın bölgeler Mendgüçüklerin bu koluna ikta olarak verilip göz hapsinde tutulmuşlardır. Diğeri Mendgüçük beyleri ve Danişmentlilerden Mendgüçüklere sığınmış olan Yusuf Danişmend ve oğlu Hasan Kersi Karatay Sarayı'nda esir tutulmuştur.

Hacı Bektaşlı Veli Akşehir'e yakın Karahöyük'te amcası II. Davut Şah İlgin'da, yine öbür amcası Müezzibedđin Muhammed Muzafferettin ve oğulları Kırşehir'de ikamete zorlanmışlardır. II. Davut Şah İlgin'da vefat etmiş ve şimdiki Didiğı Sultan ismi ile türbesi vardır. Hacı Bektaşlı Veli'nin babası Selçuk Şah divriğideki kutsal emanetler ve sancak Anadolu Selçukluların eline geçmesini diye, onları saklamak için, ortadan kaybolmuştur. Dolayısı ile kendisine tahsis edilen yere gitmemiştir. Bu kaybolma hikâyesi dolayısı ile Selçuk Şah'a İbrahim'i Sani lakabı verilmiştir. Bu lakap, Hz. İbrahim'in Hacer anamızı ve oğlu Hz. İsmail'i Mekke'de bırakıp gittiğı zaman onların kum tepelerinin üzerine çıkıp gelmeyen İbrahim anlamında söyledikleri sözdür. Dolayısı ile Hacı Bektaşlı Veli'ye İbni İbrahim'i Sani de denmiştir. Başka İbraim-i Sani ile bu Selçuk Şah'ın lakabı karıştırılmış ve Hacı Bektaşlı Veli'nin soy bağı yanlış anlaşılmıştır. Ayrıca Hacı Bektaşlı Veli'nin Menakınamesi ölümünden 200 yıl sonra yazıldığından gerçek hayat hikâyesi değildir. Aşağıda Hacı Bektaşlı Veli'nin gerçek hayat hikâyesi verilmiştir.

Hacı Bektaşlı Veli (Şemseddin Erzincani) (Erzincan'da doğmuştur.Erzurum Hasankale Horasan okulunda yetişmiştir.Mengüçüklerin Niksar Beyi olarak görev yapmıştır. Esas ismi **Şemsettin Erzincani**'dir. O zamanki lakabı **Mübarizedđin**'dir. Alaaddın Keykubat Mengüçükler'in topraklarını ellerinden alınca Akşehir'e yakın Karahöyük denilen yerde göz hapsinde tutulmuştur. Burası yörük ve Türkmenlerin yaylalara dağıldığı yerdir. Alaaddın

Keykubat vefat edince serbest bırakılmıştır. Tekrar Niksar Beyi olarak atandığını görüyoruz. Danişmendliler, Saltuklular ve Mengüçükler Özbekistan'daki Taşkent'e izafeten Niksar'a Taşkent demişlerdir. Şemsettin Erzincani de buranın beyi olduğundan **Taşbeg** veya **Begtaş** denmiş ve **Bektaş** lakabını almıştır. Ayrıca daha önce anlatıldığı gibi babası Selçuk Şah, Bedir Sancağı Anadolu Selçukluların eline geçmesin diye, ortadan kaybolmuş ve bu sancağı Divriği Ulucami'den alıp Niksar'da saklamıştır. Dolayısı ile Selçuk Şah'a kaybolduğundan dolayı İbrahim-i Sani (kayıp İbrahim)lakabı takılmıştır. Hacı Bektaş-i Veli'ye de **İbni İbrahim-i Sani** denmiştir. Kayıtlara göre **Kadıncık Ana** Hacı Bektaş-i Veli'nin annesidir. Kayıtlarda Hacı Bektaş-i Veli'ye **İbni Kaduncuk** da denildiği görülmektedir (Veysel Semih Danişmend). Kadıncık Ana'da bir seyyidedir.

Babası Selçuk Şah Bedir Sancağını Hacı Bektaş-i Veli'ye teslim etmiştir, dolayısı ile Hacı Bektaş-i Veli sancaktar seyyiddir. 1240 yılında ordu komutanı olarak Diyarbakır'ı almıştır. 1243 Köseadağ Savaşında Hacı Bektaş-i Veli'nin başında olduğu Niksar ordusunun gelmesi de beklenmeden ordu savaşa sokulmuştur. Daha önce anlatıldığı gibi bu yanlışlıklar yüzünden büyük bir yenilgi alınmıştır.

Mevlana Celaleddin-i Rumi'nin ve Hacı Bektaş'ın amcası Müezzibeddin Muhammed'in Moğollar nezdindeki girişimleri ile Anadolu Selçuklu'nun küçük bir ordu teşkil etmesine izin alınmıştır. Ordu kurma görevi Hacı Bektaş-i Veli'ye verilmiştir. Hacı Bektaş-i Veli 1243'ten sonra bir ordu kurmuş ve adına da "Yeniçeri" demiştir. Bilindiği gibi dip dedeleri Sultan İsmail(Dede Garkın, Dede Korkut) Çerikars ordusunu kurmuştu. Hacı Bektaş-i Veli de ordusunu ve ordu teşkilatını kurarken Dede Korkut'u örnek almıştır. 10 yıl bu ordunun başında başkomutanlık yapmıştır. IV.Rüknettin Kılıçarslan Konya'da padişah olunca Hacı Bektaş-i Veli'yi vezir olarak atamıştır. Hacı Bektaş-i Veli vezir olunca yerine Yeniçeri ordusunun başına ordu komutanı olarak küçük kardeşi Tacettin Erzincani'yi atamıştır.

Hacı Bektaş-i Veli 2 aylık vezirken hastalanmış ve eceli ile vefat etmiştir. Hacı Bektaş'taki kendi yaptırdığı külliye'nin bir odasına gömülmüştür. Şimdiki külliyesine gömülürken padişah IV.Rüknettin Kılıçarslan da gelmiş ve hazır bulunmuştur.

Hacı Bektaş-i Veli Bedir sancağını daha önceden Divriği'deki Ulucami'ye götürüp yerine koymuş ve bayraktarlık görevini Yusuf Danişmend ve Hasan Kersi Hoca'ya emanet etmiştir. Divriği Ulucami'deki Hünkar mahvili denilen yer ismi, Hacı Bektaş-i Veli'ye izafeten verilmiştir.

Daha önce de belirtildiği gibi Hacı Bektaş-i Veli Moğol işgali altındaki Anadolu'nun en zor devrinde yaşamıştır. Zamanının en güvenilir kişisi olmuştur. Mevlana ile birlikte hem Moğolların tahribatını azaltmaya çalışmışlar hem de Anadolu'da Moğollar sonrası için bir gelecek hazırlamaya çalışmışlardır. Hacı Bektaş-i Veli'nin 1246'da kurduğu Yeniçeri ordusu halk arasında yaşatılmış ve ilerisi için bir umut olmuştur. Nitekim tam 100 yıl sonra Osmanlı İmparatorluğu'nun kurulması sırasında Yeniçeri ordusunun batı kolu başrol oynamıştır. Yeniçeri ordusu Şeyh Ede-Bali'nin çağrısı ile Osman Bey'in etrafında toplandığı zaman "Pirimiz Hacı Bektaş-i Veli" diyerek işe başlamıştır.)

Selçuk Şah kutsal emanetleri ve Bedir sancağını önce Kemah'ta daha sonra da Niksar'da saklamıştır. Selçuk Şah'tan sonra kutsal emanetler ve Bedir sancağı büyük oğlu Hacı Bektaş-i Veli'ye geçmiştir.

Görüldüğü üzere Menakıbnamesi'nde anlatıldığı gibi kutsal emanetler Koca Ahmet Yesevi'den Hacı Bektaş Veli'ye verilmemiştir. Hacı Bektaş Veli'ye dip dedelerinden miras kalmıştır. Hacı Bektaş Veli'nin dip dedesi Mendgücük Hasan Gazi'nin şeyhi Koca Ahmet Yesevi'dir. Dolayısı ile Koca Ahmet Yesevi düşüncesi zaten bu ailede vardır ve Lokman Perende'den öğrenme ihtiyacı yoktur. Bunların dışında bu geniş aile Horasan okulları açmışlardır. Birinci Horasan Okulu Sincar'da, ikinci Horasan Okulu Semerkant'ta ve üçüncü Horasan Okulu Erzurum Hasankale'de açılmıştır. Bu ailenin çocukları bu okullarda okumuşlardır.

Diğer taraftan Karatay Sarayı'nda esir edilen ve Danişmentlilerden Mendgücüklerle sığınmış olan Yusuf Danişmend ve Hasan Kersi, o zaman Karatay Sarayı'nda esirlerin kaldığı Taştane'nin beyi olan Mevlana'nın da yardımı ile Ceylan Derileri üzerine bu geniş ailenin şecerelerini yazmışlardır. 12 yıl sonra Yusuf Danişmend ve Hasan Kersi serbest bırakılmış ve Divriği'deki imamlık görevlerine geri dönmüşlerdir. Yusuf Danişmend ailesi yazdıkları şecereler üzerine Divriği'de Nakibül Eşref Defterleri de tutmaya başlamışlardır. Nakibül Eşref Defterleri bu ailenin torunları tarafından da devam ettirilmiştir. Kutsal emanetler, Bedir sancağı ve Nakibül Eşref Defterlerinin şu anki koruyucusu Veysel Semih Danişmend (Şekerci) dir. Veysel Semih Danişmend 16 yıl bu şecereler, Nakibül Eşref defterleri ve diğer kaynaklarından yararlanarak araştırmalar yapmış ve 2006 yılından itibaren yayınlamaya başlamıştır. Bu aile, şecereleri ve Nakibül Eşref Defterlerini tutmak ve korumakla tarihe büyük bir hizmet yapmıştır. Bizim şimdiki yazdığımız tarihi olaylar ve kişiler de zaten bu kayıtlardan Veysel Semih Danişmend'in yazdığı kitaplardan ve Sivas'ın Sesi gazetesinde çıkan seri yazılarından özetlenmiştir.

Hacı Bektaş Veli'yi anlatırken söylediğimiz gibi Hacı Bektaş Veli Bedir sancağı ve kutsal emanetleri Divriği'ye götürüp tekrar Yusuf Danişmend ve Hasan Kersi hocalara teslim etmiştir. Yusuf Danişmend ailesine kutsal emanetler ve Bedir sancağının korunması dışında kendilerinin başlattığı bu geniş peygamber sülalesinin şecereleri ve Nakibül Eşref Defterlerinin korunması da eklenmiştir.

Alaaddin Keykubat oğlu II. Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından av eti ile zehirlenerek öldürülmüş ve II. Gıyaseddin Keyhüsrev Anadolu Selçuklu padişahı olmuştur. II. Gıyaseddin Keyhüsrev Mendgücüklerden Hacı Bektaş Veli'nin amcası Müezzibeddin Muhammed Muzaffereddin'in kızı ile evlidir. II. Gıyaseddin Keyhüsrev kayınpederi Müezzibeddin Muhammed Muzaffereddin'i veziri olarak tayin etmiştir. 1243'e kadar işler iyi gitmiş ama 1243 'te Moğollarla Köseadağ Savaşı yapılmıştır. Köseadağ Savaşı'nda II. Gıyaseddin Keyhüsrev ve kayınbiraderi Nasrettin Behramşah (Veysel Semih Danişmend, bu zatın Nasreddin Hoca olduğunu söylemektedir.) içki içmişler ve bazı orduların gelmesini beklemeden (Halep'ten Türkmen Ordusu ve Çukurova'dan Ermeni ordusu) naralar atarak askeri savaşa sürmüşlerdir. Bu esnada tecrübeli vezir Müezzibeddin Muhammed Muzaffereddin padişaha ve oğluna sinirlenmiş '' Siz kitaptan Başka ne gördünüz? Savaş mı gördünüz? İnin atlarınızdan'' dese de söz geçirememiştir. Sonuçta Köseadağ'da Anadolu Selçukluları Moğollara yenilmiş ve Anadolu Selçuklu Ordusu yok olmuştur. Moğollar Anadolu'yu işgal etmiş ve zor günler başlamıştır.

Bu yıllarda Babailik isyanı devam etmektedir. Mendgüceklerin Divriği kolundan Baba İshak özellikle padişahın Anadolu Selçuklu Devleti'ni iyi idare edemediğini ve hataları sonucu askeri Moğollara kırdırıldığını isyanına sebep göstermiştir. Sonuçta Baba İshak Amasya'da idam edilmiştir.

II. Gıyaseddin Keyhüsrev kendisini içkiye vermiş ve genç yaşta vefat etmiştir. Yerine oğlu II. İzzettin Keykavus padişah olmuştur. Aslında II. Gıyaseddin Keyhüsrev ve II. İzzettin Keykavus padişahı ama devleti Emirler yönetiyordu. Bu Emirler; Mevlana Celaleddin-i Rumi, Hacı Bektaş Veli, kardeşi ve ikiz eşi Şerafettin Erzincani, Müezzibeddin Muhammed Muzaffereddin ve oğulları Fahrettin Aslandoğmuş ve Kadı İzzettin Siyavuş'tur. Moğol

işgaline rağmen bu Emirler devletin yok olmasını önlemiş ve Moğolların vasalı da olsa devlet mekanizmalarının iyi işlemlerini sağlamışlardır. Tek meseleleri II. İzzeddin Keykavus'un baba bir anne ayrı kardeşi IV. Rükneddin Kılıçarslan da padişah olmak için ordu toplamış ve Moğollar da hediyelerle her huzurlarına gelene padişah seni seçtik deyip problem yaratmaktadır. Emirler, özellikle Mevlana, II. İzzettin Keykavus'un IV. Rükneddin Kılıçarslan'dan daha uygun ve iyi bir padişah olacağı için değil de annesi Rum padişahlarının kızı olduğu için Moğollara kabul ettirmişlerdir. Padişaha bir şey olduğunda Rum padişahları da müdahil olup Moğolların Anadolu'da kalıcı olmaması sağlanabilir düşüncesi ile hareket etmişlerdir. Öbür taraftan IV. Rükneddin Kılıç Arslan'ın annesi Hacı Bektaş Veli'nin amcası Müezzibeddin Muhammed Muzaffereddin'in kızıdır. Bu konuda Hacı Bektaş Veli tarafsız davranmış ve kardeş kanı akmaması için arabulucu olmaya çalışmıştır.

Yukarıda anlattığımız II. İzzeddin Keykavus ile IV. Rükneddin Kılıçarslan arasındaki taht kavgaları devam ederken bir problem daha çıkmıştır. Şemsettin İsfahani (Şemsi Tebrizi) Moğolların Anadolu valisidir. Şemsi Tebrizi IV. Rükneddin Kılıçarslan'ın annesi ve Hacı Bektaş Veli'nin amcası Müezzibeddin Muhammed Muzaffereddin'in dul kalmış kızına evlenme teklif etmiştir. Amcasının kızına Şemsi Tebrizi'nin evlenme teklif etmesini Hacı Bektaş Veli'nin ikiz eşi Şerafeddin Erzincani gurur meselesi yaparak isyan etmiştir. O zaman Şerafeddin Erzincani Erzincan beyidir. İsyanı bastırmak için Hacı Bektaş Veli Anadolu Selçuklu Ordusu ile kardeşinin üzerine gitmiştir. Çünkü Anadolu Selçuklu Devleti yok olma tehlikesi yaşayacaktı. Bu arada Şemsi Tebrizi Şerafeddin Erzincani teslim olursa affedileceğine söz vermiştir. Şerafeddin Erzincani de Kemah Kalesi'ne sığınmıştır. Hacı Bektaş Veli, Kemah'a yetişmeye çalışırken, Hacı Bektaş Veli'ye haber vermeden, Şemsi Tebrizi Moğollardan korkusuna gizlice cellat gönderip Şerafeddin Erzincani teslim olunca idam ettirmiştir. Hacı Bektaş Veli bunu öğrenince çok üzölmüş ve Hacıbektaşta (Salucakarahöyükte) yaptırdığı külliyesine çekilip 3-4 ay matem tutmuştur.

Hacı Bektaş Veli'nin ortanca kardeşi Yeniçeri Kayseri Şubesi Başkanı olan Bahaaddin Erzincani; Şemsi Tebrizi'nin. - Ağabeyi Şerafettin Erzincani'nin teslim olması halinde affedileceğini söylediği halde sözünde durmayıp idam ettirmesinden dolayı- arkadaşları ile birlikte Konya'ya gelip ağabeyinin kisasını almış ve Şemsi Tebrizi'yi öldürmüştür. (Hacıbektaş'taki kesik başın hikâyesi budur). Bahattin Erzincani ve arkadaşları Tebriz'e götürölüp idam edilmişlerdir. Bahaaddin Erzincani Hacıbektaş Menakıbnamesi'nde Bahaaddin Bostancı olarak geçmektedir. Bilindiği gibi eskiden kullanılan Bostancı veya Bostancıbaşı şimdiki Türkçe'de bir şehrin emniyet müdürüdür.

II. İzzettin Keykavus ve kardeşi IV. Rükneddin Kılıçarslan arasında taht kavgaları devam etmiş, Hacı Bektaş Veli'nin küçük kardeşi ve Yeniçeri Ordusu komutanı Taceddin Erzincani dahil birçok yetişmiş Selçuklu devlet adamı da bu iki kardeş çekişmelerinde heder olmuştur.

Selçuklular dönemini çok uzattık, bir not daha verelim ve esas konumuza geri dönelim.

Kayıtlarda Karamanoğlu Mehmet'in padişah ilan edip Konya önlerine getirdiği ve Konya önünde şehit edilen prens, tarih kitaplarında düzmece prens Cimri olarak geçmesine rağmen, gerçek bir prenstir. Bu Prens I. İzzettin Keykavus'un Mendgüçüklü Fahrettin Behram Şah'ın kızıdan olma oğlu Cemre'dir.

OSMANLI DÖNEMİNDE KUTSAL EMANETLERİN KORUNMASI, KÖSE SEYYİD VE 2. KOCA SEYYİD

Anadolu Selçuklularından Bedir sancağının ve kutsal emanetlerin nasıl korunduğunu anlatmıştık. Osmanlı İmparatorluğu zamanında da bazı padişahlar Bedir sancağını ve kutsal emanetleri almak istemişlerdir. Sancağı koruyan aile Sünni Sadattan Yusuf Danişmend, oğlu Hasan Kersi ve bu seyyidlerin torunlarıdır.

Yavuz Sultan Selim zamanında bu aileden Hüseyin El- Ayas sancaktardır. Yavuz Sultan Selim sancağı istemektedir. Kutsal emanetleri ve Bedir sancağını bir köyde Hüseyin El- Ayas saklanmış ve kendisi de bu köye göç etmiştir. Onun için Seyyid Hüseyin'e "El- Ayas" yani sığınan denmiştir. Divriği ve çevresini Yavuz Sultan Selim asker gönderip aratmıştır. Kutsal emanetleri ve Bedir sancağını bulamamışlardır.

II. Mustafa zamanında bu aileden Karamahmut Paşa hem sancaktardır hem de Yeniçeri Ordusu Divriği komutanıdır. II. Mustafa Karamahmut Paşaya bağlı Divriği Yeniçeri ordusunu ve Diyarbakır Yeniçeri ordusunu bir savaş için İstanbul'a çağırmış ve "sancağı da al gel" demiştir. Karamahmut Paşa Diyarbakır Yeniçeri ordusunu beklemek için bir hafta gecikmiştir. Sancağı da alarak İstanbul yoluna düşmüşlerdir. Karamahmut Paşa'nın sancağı II. Mustafa'ya kaptıracağı yarıyolda aklına gelmiş ve Bedir sancağını Divriği'ye geri göndermiştir. İstanbul'a vardıklarında bir hafta gecikmeleri bahane edilerek Karamahmut Paşa ve Diyarbakır Yeniçeri paşası idam edilmişlerdir. Karamahmut Paşa idam edilince parmağındaki kutsal emanetlerden olan yüzüğü Kırım Hanı Gazi Giray almıştır. II. Mustafa Gazi Giray'a baskı yaparak yüzüğü almış ve Topkapı Müzesi'ne koydurmuştur. Karamahmut Paşa'nın idam edilmesinin gerçek sebebi büyük bir ihtimalle Bedir sancağını İstanbul'a götürmemesidir.

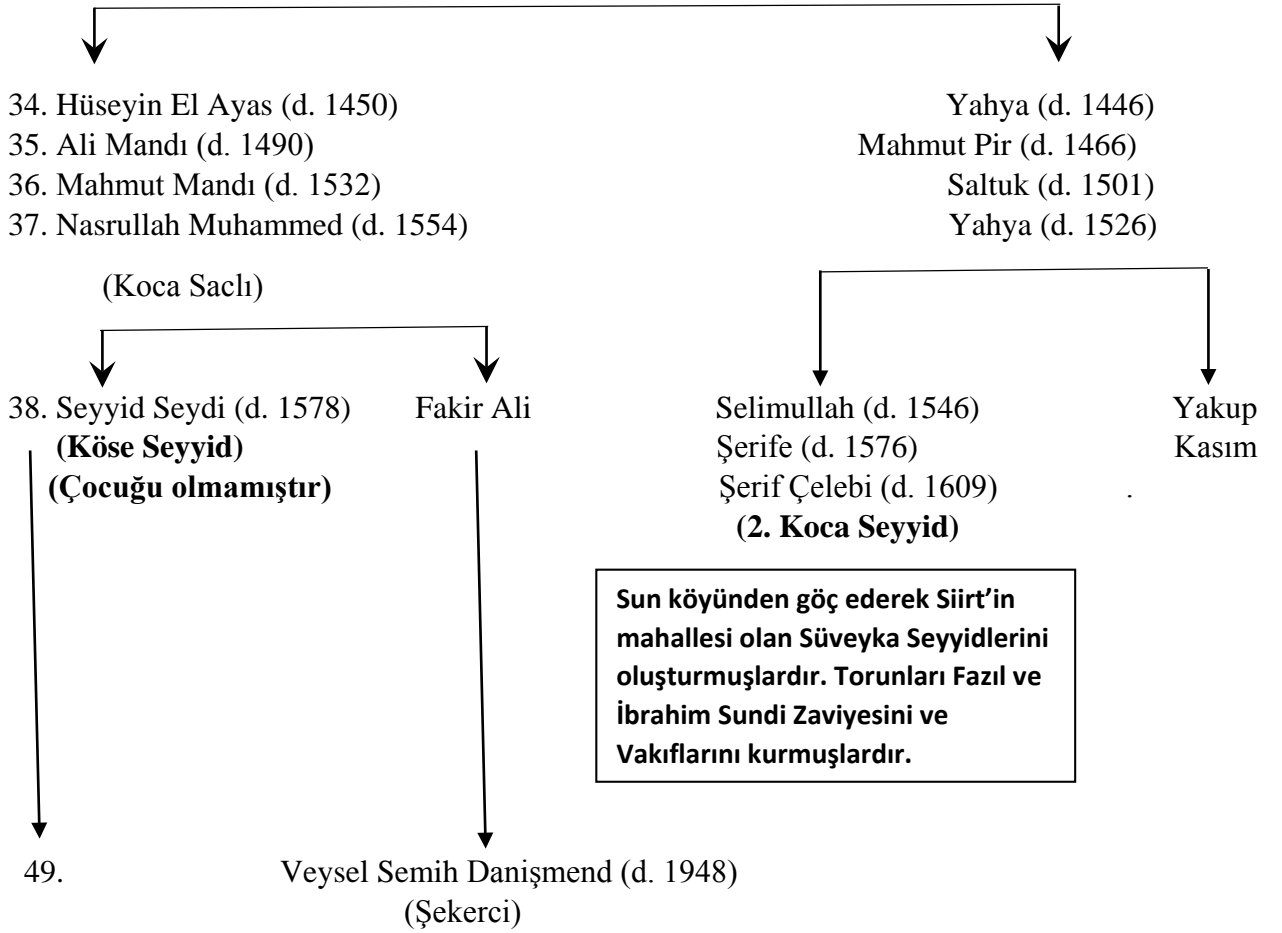
Bedir sancağını ve kutsal emanetleri IV. Murat da almak istemektedir. Safevi hükümdarı Şah Tahmasp Bağdat'ı Osmanlı'dan almıştır. IV. Murat da 1638 de Bağdat'ı geri almak için Bağdat seferine gitmektedir ve Divriği'den geçeceği duyulmuştur. Danişmentlilerden Mendgücülere sığınan Yusuf Danişmend in 1600 lerdeki torunlarından Sünni Sadattan Seyyid Kasım Bedir sancağı sancaktardır. Seyyid Kasım Bedir sancağını ve kutsal emanetleri IV. Murat'tan kaçırmak için Sünni Sadattan Köse Seyyid ve Koca Seyyid'e teslim etmiş, onlar da Divriği'den Elazığ'ın Sun köyüne sancak ve kutsal emanetler ile birlikte göç etmişlerdir. Köse Seyyidin esas ismi Seyyid Seydi'dir. Koca Seyyid'in esas ismi Seyyid Şerif Çelebi'dir. Danişmentlilerden Hz. Ali'den itibaren 24. göbekten torun Yusuf Danişmend'den itibaren Köse Seyyid ve Koca Seyyid'in şecereleri Ek- 5 te verildiği gibidir.

Sancak ve kutsal emanetler tehlike geçtikten sonra tekrar Divriği'ye gönderilmiştir.

EK-5

2. Koca Seyyid ve Köse Seyyid'in Şecerelerinin Devamı

24. Yusuf Danişmend
25. Hasan Kersi
26. Şeyh Yusuf
27. Hasan Mandı
28. Tahir Mandı
29. Hasan Mandı
30. Hamza Mandı
31. Davut Mandı
32. Hüseyin Mandı
33. Ali Mandı

(2. Koca Seyyid ve Köse Seyyid 1638'de Divriği'den Elazığ'ın Sun köyüne, IV. Murat Bağdat seferine giderken kutsal emanetleri ondan kaçırmak için gitmişlerdir. Bu seyyidler Sünni Sadat'tandır.)

Sun köyünde Köse Seyyid'in çocuğu olmamıştır ve Sun köyüne göç ederken 60 yaşındadır. Koca Seyyid, Koca Saçlı seyyidlerdendir. Esasen Koca Seyyid, Koca (saçlı) Seyyid anlamında kullanılmıştır ve Sun köyüne giderken 29 yaşındadır. Koca Seyyid ve Köse Seyyid aileleri 80 yıl Elazığ'ın Sun köyünde kalmışlardır. Köse Seyyid ve 2. Koca Seyyid Elazığ'ın Sun köyünde medfundur. Daha sonra Koca Seyyid'in torunları Siirt'in Süveyka mahallesine göç etmişler ve Süveyka seyyitlerini oluşturmuşlardır. Koca Seyyid'in torunlarından Fazıl ve İbrahim Sundi Zaviyesini ve Sundi vakıflarını kurmuşlardır. Vakıflarına ve Zaviyelerine Sundi ismini Elazığ'ın Sun Köyü'ne izafeten vermişlerdir.

II. Mahmut 1826'da Yeniçeri ordusunu kaldırmıştır. Hem Bedir sancağı ve kutsal emanetlerin koruyucusu hem de Yeniçeri ağası olan Divriği'deki Seyyid Hüseyin Mandı'dan II. Mahmut Bedir sancağını ve kutsal emanetleri istemiştir. Seyyid Hüseyin Mandı Bedir sancağı ve kutsal emanetleri vermeyince idamına karar verilmiştir. Seyyid Hüseyin Mandı Sancak ve kutsal emanetleri alıp oğlu Seyyid Hasan ve iki yeğeni ile birlikte Mısır'a kaçıp Kavalalı Mehmet Ali Paşa ya sığınmıştır. Divriği'de kalan amcaoğulları dağlara çıkarak kurtulmuşlardır. İki kardeşi de Divriği'de tutuklanmıştır. II. Mahmut'un askerleri Mısır'a kaçan Seyyid Hüseyin Mandı'nın 7 yaşındaki oğlu Arifi kaledeki su sarnıcına bağlayarak kışın soğuşunda kuyuya sarkıtarak işkence yapmışlardır. Annesi ağırlığınca altın vererek oğlunu kurtarmıştır. Fakat işkence sırasında böbreklerini üşüten bu çocuk 1 hafta sonra vefat etmiştir. Seyyid Hüseyin Mandı affedilmiş ama Mısır'da kalmıştır. Kavalalı Mehmet Ali Paşa da sancak ve kutsal emanetlere göz koyunca Seyyid Hüseyin Mandı oğlu Seyyid Hasan'la onları Divriği'ye geri göndermiştir.

16. YÜZYILDAKİ BAZI OLAYLAR, AĞUIÇEN MENÇEK SEYYİD VE 2. MİR SEYYİD

Anadolu fatihleri Danişmentli, Saltuklu, Mendgüçüklü, ve yeğenleri Süleyman Şah'ın torunları Divriği'de Osmanlı Devleti'ne bağlı yaşamaktaydılar. Bunlar genelde Yeniçeri Sancak beyleri idiler. Yavuz Sultan Selim ve Şah İsmail çekişmesinde Şah İsmail tarafını tutanlar İran'a gitmiş kalanlar da Yavuz Sultan Selim'e bağlılıklarını bildirip tarafsız kalmışlar ve gedikli olarak geri hizmetlerde bulunmuşlardır. 16. yüzyılda daha önce Osmanlı'ya bağlılıklarını bildiren ve Anadolu'da yaşamak isteyen Alevi seyyid sancak beyleri üzerinde baskılar artmıştır. Özellikle devşirme Paşalar her gün bu Alevi seyyid sancak beyleri üzerine iftiralar atıp padişahlara kötü gösteriyorlardı. Bu iftiralar sonucu Divriği- Arapkir sancakbeyi Seyyid Kasım 1598'de haksız olarak Sancak Beyliği görevinden alınmıştır. Seyyid Kasım'ın askerbaşı ve Pir Sultan'ın ağabeyi olan Seyyid Abdülkerim Karayazıcı; Osmanlı derebeyleri olan Paşa ve Vali'ler tarafından yapılan haksızlıklara ve halka yaptıkları zulümlere karşı padişahı ve devleti uyarmak için çeşitli yollar denemiştir. Bu aradaki Paşalar ve Valiler yüzünden padişaha anlatamamıştır. Dolayısı ile dağa çıkmıştır. Sinanpaşazade Mehmet Paşa kendi üzerine doğru saldırınca onunla savaşmış ve yenmiştir, sonra araya giren Hüseyin Paşa Karayazıcı ve Osmanlı'yı barıştırıp ona verdiği Çorum Sancakbeyliğini Osmanlıya bağlı olarak yürütmeye başlamıştır. Diğer taraftan yolsuzluk yaparak halka daha çok vergi yükleyen Osmanlı paşaları yüzünden Abdülkerim Karayazıcı'nın ordusuna katılımlar artmış ve ordusu giderek daha güçlenmiştir. Bu dönme Paşalar boş durmamış, Abdülkerim Karayazıcı'ya çeşitli suçlar isnat etmeye devam etmişlerdir. Sonuçta Karayazıcı'nın güçlenen ordusunu tehlike gören İstanbul, Veziroğlu Hasan Paşa'ya serdarlık görevi verip yanına Diyarbakır, Şam, Halep ve diğer Arap askerlerini alıp büyük bir ordu ile Kayseri sahrasında Abdülkerim Karayazıcı ve kardeşi Seyyid Hasan Paşa (Pir Sultan Abdal) üzerine yürüyüp mağlup etmiştir. Sonra Tokat'a giden Osmanlı Serdar'ı Veziroğlu Hasan

Paşa, Abdülkerim Karayazıcı'yı Amasya'ya kadar takip etmiştir. Abdülkerim Karayazıcı harpte yaralanmış ve bu takip sırasında Ladik dağlarında vefat etmiştir. Mezarı Sariçiçek Yaylası'nda "Koca Haydar" dır. Ordunun başına Seyyid Hasan Paşa'yı geçirmişlerdir. Bu sefer Pir Sultan Abdal'ın (Deli Hasan Paşa'nın) üzerine Veziroğlu Hasan Paşa yürümüştür. Pir Sultan Abdal'ın ordusu Veziroğlu Hasan Paşa'nın ordusunu yenmiş ve Veziroğlu Hasan Paşa Tokat Kalesine sığınmıştır. Tokat Kalesi'nde Veziroğlu Hasan Paşa vurulmuş ve vefat etmiştir.

Daha sonraki incelemelerde Abdülkerim Karayazıcı ile Şeyhülislam Sunullah'ın kardeşinin oğlu olan Kadı Çelebi'nin İstanbul'a yazdıkları ortak mektup ile Veziroğlu Hasan Paşa'nın yaptığı haksızlıklar, rüşvetler, halka yaptığı baskılar ortaya çıkmış Abdülkerim Karayazıcı'yı isyan ettiren sebepler anlaşılmıştır.

Abdülkerim Karayazıcı bir tek padişaha güvenmekteydi. Vali ve Paşalara güvenmemekte idi. Kardeşi saf gönüllü Pir Sultan Abdal 20- 30 bin asker toplamış ve Osmanlı'ya güvenip Osmanlı hizmetine girmiş, savaşlarda çok başarılı olmuş ve Padişah III. Mehmet'in takdirini toplamıştır. III. Mehmet, Seyyid Hasan Paşa'ya (Pir Sultan Abdal'a) bu sadakatinden dolayı 1601 yılında Paşa unvanı vererek tuğ ve sancak verip ordusu ile birlikte Peşte 'ye (Macaristan'a) bazı kaleleri fethetmek için göndermiştir. Osmanlı'nın dönme paşaları tarafından - aralarındaki gizli bir anlaşma ile- tuzak kurulup ordusu savaşta yalnız bırakılıp kırdırılmıştır. 30 bin kişilik ordusu 500 kişiye düşmüştür. Daha sonra Pir Sultan Abdal yapılan haksızlıkları padişaha anlatmak için yola çıkmaya hazırlanırken az bir kişi ile ava çıktığını görüp arkasından orduları ile kovalayıp dost görünüşlü tilki olan Tiryaki Hasan Paşa'nın Belgrad'daki konağına sığınmak zorunda bırakmışlardır. (Tiryaki Hasan Paşa da Paşalar arasındaki o gizli anlaşmaya dahildir, fakat Pir Sultan Abdal'a dost görünmektedir.)

Pir Sultan Abdal (Abdulkerim Karayazıcı'nın kardeşidir. İsmi Seyyid Hasan Paşa'dır. Daha öncede söylendiği gibi bu soya Piri Sultanlar denir. Seyyid Hasan Paşa Divriği-Arapgir orduları başkomutanıdır. 1600 başlarında Estergon ve 7 kalenin alınması için Belgrad'a çağırılmış. İstanbul Yeniçeri ordusu ve Tatar ordusu (Gazi Giray'ın Ordusu) ve Seyyid Hasan Paşanın ordusunun Belgrad'a gelmeleri ve bu kaleleri almaları daha önceden planlanmıştır. Seyyid Hasan Paşadan sonra üç paşa daha vardır. Bunlar; Hızır Paşa, Tiryaki Hasan Paşa ve Kuyucu Murat Paşadır. Devşirme olan bu üç paşa Seyyid Paşaları kıskanıyorlarmış. Seyyid Hasan Paşaya bir tuzak kurmuşlar ve daha önceden kendi aralarında anlaşarak savaşa girmemişler ve Seyyid Hasan Paşanın Divriği-Arapgir Türkmen Ordusunu yalnız bırakmışlardır. Savaşta ilk gün 7000 şehit verilmiş, sonra üzerine saldırılmıştır. Seyyid Hasan Paşa da dostu bildiği Tiryaki Hasan Paşaya sığınmıştır. Yanında 16 yaşında Abdülkerim Karayazıcı'nın oğlu, yeğeni de vardır. Tiryaki Hasan Paşa Seyyid Hasan Paşa ve yeğenini hapsedmiş. Hızır Paşa, Tiryaki Hasan Paşa ve Kuyucu Murat Paşa İstanbul Osmanlı Sultanına iftira dolu mektup yazmışlar, Sunullah adlı Şeyhülislam'dan hatır fetvası almışlar ve padişah II. Mustafa'dan idam kararı çıkartmışlardır. Daha sonra Seyyid Hasan Paşa ve yeğeni Belgrad'daki Tiryaki Hasan Paşa Konağında kemanın kirişi ile boyunları sıkıştırılıp idam edilmişlerdir. Seyyid Hasan Paşa ve yeğenin naaşları Sivas'a getirilmiş, Divriğiye varmadan Pir Sultan'ın yeğenin naaşı Banaz!a defnedilip Pir Sultan'ın naaşı Şehid oldu yalanı uydurularak Divriği içinde törenle toprağa verilmiş. Bu tedbir halk ayaklanmasın diye yapılmış ve çocuk da mı şehit oldu demesinler diye, yalanları inandırıcı olsun diye, bu şekilde yapılmıştır. Daha sonra Seyyid Kuloğlu Hanında kalan Pir Sultan'ın yakınları naaşı gece yarısı samanların arasına saklayarak kaçırmışlardır. Seyyid Hasan Paşanın naaşı Divriği'ye

bağlı Saman Deresi denen yerdeki Üçpınar Köyünde Seyyid Hasan Paşa mezarına gömülmüştür.

Sonradan Hızır Paşa ve diğer paşaların Seyyid Hasan Paşaya tuzak kurdukları ortaya çıkmış, hakkında söylediklerinin hepsinin de iftira olduğu anlaşılmıştır.

Pir Sultan'a ait olan bütün türküleri ve deyişleri halk söylemiştir. Bazen Pir Sultan'ın ağzından bazen de kendi adlarına destanlar, deyişler yazmışlardır.

Burada şunu da belirtmek gerekir ki Veysel Semih Danişmend'in ortaya çıkardığı Horasan Erenleri'nin soy kütüğünü okumadan önce Pir Sultan Abdal'ın ağzından söylenen aşağıdaki dörtlüğü anlamıyordum. Türkiye'de belki de hiç kimse anlamıyordu.

“Pir Sultan Abdalım derdim demande
İsmim Koca Haydar aslım Yemende
Garip başa bir hal gelirse zamanda
Açılın kapılar Şah'a gidelim”

Bu dörtlükteki “Aslım Yemende” denmesi, Horasan Erenlerinin aslının Yemen'den geldiğini veren Veysel Semih Danişmend'in Horasan Erenlerinin soy kütüğünden öğreniyoruz. Daha önce bu soy kütüğünü bilmediğimiz için bu dörtlük bize anlaşılabilir geliyordu. Şunu da belirtmek gerekir ki bu dörtlükte Koca Haydar Abdülkerim Karayazıcı'dır ve bizim Pir Sultan Abdal dediğimiz Seyyid Hasan Paşa'nın ağabeyidir. Bu ailenin hepsine Piri Sultanlar dediği için o da bir Pir Sultan'dır. Dolayısı ile bu dörtlük Pir Sultan Abdal diye bildiğimiz Seyyid Hasan Paşa'nın ağabeyi Abdülkerim Karayazıcı'nın ağzından yazılmıştır.)

Daha sonra haksızlıklara dayanamayan Seyyid Şerif Kalender isyan etmiş Kuyucu Murat Paşa tarafından suça karışmadıkları halde çok gaddarca üzerlerine gidilmiş çoğu öldürülmüş gerisi de sürgüne gönderilmiştir.

Bu Divriği'deki Seyyid Yeniçeri sancaktarları Osmanlı'ya Paşalar ve Valiler tarafından haksızlıklara uğradıklarını bir türlü anlatamamışlardır. Dolayısı ile Osmanlı bu seyyidler hala isyancı ve kötü bilmektedir. IV. Murat zamanında, üstüne üstlük, Safavi padişahı Şah Tahmasp Bağdat'ı Osmanlı'dan almıştır. 1638'de IV. Murat Bağdat'ı geri almak için yola çıkmış ve Divriği'den geçeceği bilinmektedir. Divriği'de yaşayan Pir Sultan Abdal ve Şerif Kalender'in yeğenleri Mir Seyyid (Seyyid Şerif Mansur) ve Ağuiçen Mençek Seyyid (Şerif Seyyid Mahmut İrfani) fitnecilerin boş durmayacağını bildiklerinden Koca Seyyid ve Köse Seyyid'le birlikte Elazığ'ın Sun köyüne göç etmişlerdir. Dolayısıyla Ağuiçen Mençek Seyyid ve Mir Seyyid; dördüncü Murat'ın hışmına uğrayıp başlarına bir şey gelmemesi için Elazığ'ın Sun köyüne 1638 de göç etmişlerdir. Mir Seyyid ve Ağuiçen Mençek Seyyid'in şecereleri Mengüçükler Beyliği'ne ilave olarak Hüsameddin Ahmet Şah'tan itibaren Ek- 6'da verilmiştir.

EK-6
Ağuiçen Mençek ve 2. Mir Seyyid'in Şecerelerinin Devamı

(26) Hüsameddin Ahmet Şah (1258'de sağ)

(150 yıl sonraki torunları)

Seyyid Tahmasp (Dalmaz) (d.1390)

Piri

Nebi

Hıdır

**Piri'den gelen soya
Piri Sultanlar denir.**

**Nebi'den gelen soya
Nebi Sultanlar denir.**

**Hıdır'dan gelen soya
Hıdır Abdal Sultanlar
denir.**

Nas

Hamza

Ali Han

II. Dalmaz

Davut

Muhammed

Ali Han

Hıdır

Halil

Gazi

Muhammed

Han

Hamza

Ümmü Hani

**Pir
Sultan
Abdal
(Seyyid
Hasan
Paşa)**

Ahmet

Yunus

Şerif Kalender

Dede Kasım

**Seyyid Garip
Musa Sultan**

Şerif Şahap *1

**Abdülkerim Karayazıcı
(Koca Haydar)**

Şerife Türbeşe

Seyyide Kamerşah

**Seyyid Şerif Mansur (2.Mir
Seyyid)**

**2.Mir Seyyid ve Ağuiçen Mençek
Seyyid. IV. Murat'ın Bağdat
seferine giderken Divriği'ye
uğrayacağını öğrenmişler ve
1638'de canlarını kurtarmak için
Elazığ Sun köyüne göç
etmişlerdir.**

**Şerif Seyyid Mahmut İrfani
(Ağuiçen Mençek Seyyid)**

(Kalender Uşağı)

(Seyyid Mansur Uşağı)

NOT *1: Seyyide Ümmü Hani'nin validesi Seyyide Türbeşe'nin amcasının kızının oğlu

IV. Murat 30000 kişilik ordusu ile Divriği'ye gelir ve seyyidlerden Ek-6 da şeceresi verilen Seyyid Garip Musa Sultan karşılar. IV. Murat çok sinirlidir " Niye gittiler?" der. Seyyid Garip Musa olayları anlatır ve gidenlerin suçsuz olduklarını söyler ve " Sizden korktular" der. Sonra bir kazan pilav ve bir kova ayran hazırlatıp IV. Murat'ın 30000 kişilik ordusunu doyurur. IV. Murat ve herkes bunda bir keramet olduğunu anlarlar. IV. Murat Seyyid Garip Musa'ya kendileri için dua etmesini rica eder. Seyyid Garip Musa'da dua eder ve duanın sonunda IV. Murat'a "Bağdat sizindir" der. IV. Murat ordusu ile Divriği'den ayrılır.

IV. Murat Bağdat'ı almış ve geri dönmektedir. Geri dönerken Diyarbakır'da bir müddet kalmıştır. Bu sırada asker gönderip Sun köyüne göç eden seyyidleri Diyarbakır'a getirir. Bu 4 Seyyid: Köse Seyyid, Koca Seyyid, Ağuiçen Mençek Seyyid ve Mir Seyyid sıkı bir sorguya çekilir. Sorguların ardı arkası kesilmez. Ağuiçen Mençek Seyyid (Seyyid Şerif Mahmut İrfani) "Bir tas ağu getirin içeyim, biz seyyidler suçlu isek öleyim suçlu değilsek Allah beni kurtarır." der. Vezir bunu fırsat bilip hemen bir tas ağu hazırlatıp getirir. Seyyid Şerif Mahmut İrfani "Allah" deyip içer. Zehir tırnaklarından akar. IV. Murat buna şahit olunca "Evliyaya daha fazla işkence haramdır" deyip bu seyyidleri serbest bırakır. Bu 4 Seyyid Elazığ'ın Sun köyüne tekrar gelirler. İşte II. Ağuiçen bu seyyiddir yani Seyyid Şerif Mahmut İrfani'dir. Seyyid Şerif Mahmut İrfani bu olaydan sonra Ağuiçen Mençek Seyyid olarak ünlenir.

2. Mir Seyyid'in soyuna "Seyyid Mansur Uşağı" ve Ağuiçen Mençek Seyyid'in soyuna da "Kalender Uşağı" denir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

SONUC 1

Elazığ'ın köyünde türbesi olan ve Koca Seyyid olarak bilinen zat Koca Ahmet Yesevi'nin başıdır. Koca Ahmet Yesevi I. Haçlı Seferi sırasında 1097 yılında Antakya'da 95 yaşında şehit olmuştur. Ağuiçen ocağının Koca Seyyit kolu bu köye yerleşen Koca Ahmet Yesevi'nin torunlarıdır. Ahmet Yesevi'nin Sun köyündeki soyu sırası ile Ganim, İbrahim, Şah Vera, Tacim, Gazi, Hasan, Şeyh Selef Sultan ve Muhammed olarak devam etmiştir.

Tacim uşağı, Selefeler, Mürtaza oğulları ve Mustafa oğulları vs. bu soydandır.

Şeyh Hasan ve Şeyh Ahmet sülaleleri de Koca Ahmet Yesevi soyundan olabilir, araştırılması gerekir.

SONUC 2

Hz Muhammed'in Bedir sancağı ve 12 kutsal emanet İmam Zeynel Abidin'in küçük oğlu Ali Asgar ailesine intikal etmiştir. Bu sancağın ve kutsal emanetlerin korunması çok kolay olmamıştır. Bedir sancağı ve 12 kutsal emaneti Abbasilere vermemek için İmam Zeynel Abidin'in torunu Hüseyin Fahî de dahil 12 kişi Fah Vadisi'nde Abbasilerce şehit edilmiştir. Sancak ve kutsal emanetler Hüseyin Fahî'nin oğlu Ebul Areç tarafından Yemen'in Sana şehrine kaçırılmıştır. İki üç nesil sonra orada da kutsal emanetlerin korunamayacağı anlaşılınca Cafer-ül Hac tarafından Mendistan'a getirilmiştir. Daha sonra Sancak Semerkant'a götürülmüş ve Hz Muhammed'in 14. göbekten torunu Dede Korkut'un elindedir. 1071 Malazgirt Meydan Muharebesi'nde Sancak Ebu'l Kasım Saltuk Gazi'nin elindedir. Bunun için Ebul Kasım'a Sancak sallayan anlamında "Saltuğ" lakabı verilmiştir.

Dede Korkut'un torunlarından 3 kardeş Anadolu'da üç Beylik kurmuşlardır. Bu beylikler Danışmentliler, Saltuklular ve Mendgücüklerdir. Bedir sancağı ve kutsal emanetler

bu üç Beylik arasında el değiştirmiştir. Sancak ve kutsal emanetler Danişmentliler'den Mirşar (Arapkir) beyi Yusuf (Yunus) Danişmend tarafından korunurken, Danişmentliler Beyliği Anadolu Selçuklu II. Kılıçarslan tarafından ortadan kaldırılmıştır. Yusuf Danişmend ve oğlu Hasan Kersi Sancak ve kutsal emanetler ile birlikte Mendgücüklerle sığınmışlardır. Bu seyyidler Divriği'deki Ulu Cami'nin hocaları olmuştur. Alaaddin Keykubad tarafından Mendgücükler Beyliği de ortadan kaldırılınca Hacı Bektaşî Veli'nin babası Mendgücüklerden Selçuk Şah, sancağı ve kutsal emanetleri saklamak için ortadan kaybolmuştur. Dolayısı ile Selçuk Şah'a "İbrahim'i Sani" lakabı verilmiştir. Bu lakap Hacer anamızın Mekke'de Hz. İsmail ile birlikte Hz. İbrahim'i beklerken onların kum tepelerinin üzerine çıkıp gelmeyen İbrahim anlamında söyledikleri sözdür. Selçuk Şah'a verilen "İbrahim'i Sani" lakabı "İbni İbrahim'i Sani" de denilen Hacı Bektaşî Veli'nin soy bağının yanlış anlaşılmasına sebep olmuştur. Sancak ve kutsal emanetler Selçuk Şah'tan Hacı Bektaşî Veli'ye intikal etmiştir. Sancak Hacı Bektaşî Veli zamanında onun elindedir. Hacı Bektaşî Veli sağlığında Divriği'ye sancak ve kutsal emanetleri götürmüş ve Divriği Ulu Cami hocaları olan Yusuf Danişmend ve oğlu Hasan Kersi'ye teslim etmiştir.

Hacı Bektaşî Veli'nin Menakıbnamesi'nde ilk Anadolu'ya güvercin donunda ayak basması olarak anlatılan hikâye, Hacı Bektaşî Veli'nin Divriği'ye gidince orada Hüsametdin Ahmet Şah'la görüşmesi olabileceğini düşünüyoruz. Hüsametdin Ahmet Şah'ın Karaca Ahmet Sultan gibi gösterildiğini düşünüyoruz.

Bu arada Karaca Ahmet Sultan da bu aileden olabilir. Çünkü bu ailenin Hüsametdin Ahmet Şah'tan (1258) seyyid Tahmasp'a (Dalmaz'a) (1390) kadar şecerelerinde eksiklik vardır. Karaca Ahmet Sultan için 1370 yıllarına ait Vakıf kayıtlarında isminin Ahmet bin Süleyman Horasani olduğu yazılıdır. Hüsameddin Ahmet Şah'ın da babası II. Süleyman Şah'tır. Dolayısı ile Süleyman ve Ahmet isimleri bu ailede babadan oğula devam etmiş olabilir.

Karaca Ahmet Sultan'ın Hüsametdin Ahmet Şah'ın torunlarından olabileceğine bir başka kanıt da bu aileden olduğunu bildiğimiz Hıdır Abdal Sultan'ın Erzincan'ın Kemaliye Ocak Köyünde Türbesi vardır. Efsanevi hayat hikayesinde Hıdır Abdal Sultan Karaca Ahmet Sultan'ın oğlu olarak gösterilmektedir.

Burada şunu da ilave etmek gerekir ki Hacı Bektaşî Veli'nin velayetnamesi'nde geçen ve Hacı Bektaşî Veli'nin yanına Şahin donunda giden Hacı Tuğrul da Hüsametdin Ahmet Şah'ın oğlu olabilir. Bilindiği gibi Hacı Tuğrul'dan başlayan Gözü Kızıl Ocağı vardır. Bu Ocak Gaziantep'ten Ardahan'ın Damal vs. köylerine göç etmişlerdir

Bedir sancağı ve kutsal emanetleri Osmanlı padişahları da almak istemiştir. Özellikle Yavuz Sultan Selim, II. Mustafa, IV. Murat ve II. Mahmut sancağı almak için uğraşmışlardır. IV. Murat zamanında Safevi Şah Tahmasp Bağdat'ı Osmanlı'dan almıştır. IV. Murat Bağdat'ı geri almak için Bağdat seferine çıkmıştır ve Divriği'den geçecektir. Yusuf Danişmend'in IV. Murat zamanındaki torunlarından Koca Seyyid (Seyyid Şerif Çelebi) ve Köse Seyyid (Seyyid Seydi) Bedir sancağını ve kutsal emanetleri IV. Murat'tan kaçınmak için Divriği'den Elazığ'ın Sun köyüne göç etmişlerdir. Bu seyyidler Sünni Sadat' tandır. Köse Seyyid'in çocuğu olmamıştır. Koca Seyyid'in torunları Siirt'in Süveyka mahallesine yerleşmiş ve Süveyka seyyidlerini oluşturmuşlardır.

Divriği'deki Danişmentlilerden Yusuf Danişmend ile başlayan aile aynı zamanda Ceylan Derileri üzerine önce Dede Korkut ailesinin şecerelerini yazmışlar ve sonra da Nakibul Eşref Defterleri tutmaya başlamışlardır. Burada verilen bilgiler de zaten Mirşar (Arapkir) Kalesi Beyi seyyid Yusuf (Yunus) Danişmend'le başlayan bu geniş ailenin tuttuğu Nakibul Eşref defterlerinden yararlanılarak verilebilmiştir. Bu ailenin bugünkü torunlarından Veysel Semih Danişmend (Şekerci) Bedir sancağının ve kutsal emanetlerin bugünkü koruyucusudur. Veysel Semih Danişmend 2006 yılından beri Nakibul Eşref defterlerinden ve kendisinin diğer kaynaklardan yaptığı tarih araştırmalarından yayınlar yapmaya başlamıştır.

Şüphesiz ki bu kayıtların ve şecerelerin kayıt altına alınmış ve korunmuş olması tarihe büyük bir ışık tutmaktadır.

SONUC 3

Safevi Devleti kurulduktan sonra Osmanlı İmparatorluğu ile Safevi Devleti arasında çatışmalar olmuştur. Biri sünni diğeri alevi olan bu iki devletin çatışması Alevi-Sünni çatışmasını da körüklemiştir. Osmanlı'ya vergisini ödeyip Hacı Bektaşî Veli den beri Yeniçeri sancaktarları olan Divriği'deki Alevi Seyyid aileleri üzerine özellikle dönme Paşalar tarafından baskılar artmıştır. Bu ailelere hep şüphe ile bakılmaya başlanmıştır. Osmanlı padişahlarına bu aileleri kötü göstermek için her gün asılsız suçlar isnat edilmiştir. Bu seyid aileleri Osmanlı padişahlarına bir türlü kendilerini anlatamamışlardır. Aradaki dönme paşaların kendilerine yaptıkları baskıları padişahlara anlatmak için kimisi dilekçeler yazmış kimisi kendisini tuzaklardan kurtarmak için dağa çıkmıştır. Seyyid Kasım'ın sancağı haksız yere elinden alınmış, bunun haksız olduğunu anlatamayan Seyyid Kasım'ın askerbaşı ve Pir Sultan Abdal'ın ağabeyi Abdülkerim Karayazıcı ve Şerif Kalender dağa çıkmıştır. Pir Sultan Abdal (Seyyid Hasan Paşa) Beylerbeyi yapılmış ve Peşte'ye (Macaristan'a) gönderilmiş, 30000 kişilik ordusu tuzaklarla kırdırılmış ve sonra da idam edilmiştir. Pir Sultan Abdal'ın Papa ile görüştüğü yalanı bile ortaya atılmıştır. Velhasıl Alevi isyanları dedikleri isyanlar bu aileler üzerindeki baskılar nedeniyle çıkmıştır. Bu isyancılar suça karışmadıkları halde çok şiddetli ve acımasızca bastırılmıştır. İşte tam bu sıralarda 1638 de IV. Murat Bağdat'ı Safevi Şah Tahmasp'tan geri almak için 30000 kişilik ordusu ile yola çıkmış ve Divriği'den geçecektir. İftiracıların boş durmayacağını bilen Pir Sultan Abdal'ın ve Şerif Kalender in yeğenleri Mendgücüklerden 2. Mir Seyyid (Seyyid Şerif Mansur) ve Ağuiçen Mençek Seyyid (Şerif Seyyid Mahmut İrfani) 1638 yılında Divriği'den Elazığ Sun köyüne göç etmişlerdir.

IV. Murat ve 30000 kişilik ordusunu Divriği'de Seyyid Garip Musa karşılamıştır. Bir kazan pilavla bir kova ayran hazırlatıp 30000 kişilik IV. Murat'ın ordusunu doyurmuştur.

IV. Murat Bağdat'ı alıp geri döndüğünde Elazığ'ın Sun Köyüne göç eden Sünni Sadat'tan Koca Seyyid ve Köse Seyyid'i ve de Alevi Dedesi seyidler olan 2. Mir Seyyid ve Ağuiçen Mençek Seyyid'i Diyarbakır'da sıkı bir sorgudan geçirmiştir. Bu sırada Şerif Seyyid Mahmut İrfani sorgulardan çok bıkmış ve "Bir tas ağu getirin içeyim, biz seyidler suçlu isek ölürüm, suçsuzsak Allah beni kurtarır" demiştir. Bunu fırsat bilen Vezir hemen bir tas zehir hazırlatmış, Şerif Seyyid Mahmut İrfani "Allah" deyip zehiri içmiş ve zehir tırnaklarından akmıştır. Bunu gören IV. Murat "Evliyaya daha fazla işkence haramdır" deyip bu 4 seyidi serbest bırakmıştır. Bu olaydan sonra Şerif Seyyid Mahmut İrfani "Ağuiçen Mençek Seyyid" olarak ünlenmiştir.

Görüldüğü gibi 1638'de Elazığ'ın Sun Köyüne Divriği'den göç eden 4 seyid Ağuiçen şecerelerinde gösterildiği gibi kardeş değildir. Ayrıca Hacı Bektaşî Veli zamanında yani 1230'larda yaşayan Kara Donlu Can Baba veya kardeşi olarak gösterilen Seyyid Temiz'le aralarında 400 yıl zaman farkı vardır. Dolayısı ile Elazığ'ın Sun Köyüne Divriği'den 1638'de göç eden 4 seyid Ağuiçen şecerelerinde gösterildiği gibi Kara Donlu Can Baba'nın veya kardeşi Seyyid Temiz'in oğulları değildir.

Mir Seyyid'den gelen soya "Seyyid Mansur Uşağı" denir. Ağuiçen Mençek Seyyid'den gelen soya "Kalender Uşağı" denir.

SONUC 4

Ağuiçen Ocağı'nda birden fazla Mir Seyyid ve birden fazla Ağuiçen vardır. 1638 yılında Divriği'den Elazığ'ın sun köyüne göç eden 4 seyyid; Koca Seyyid, Köse Seyyid, Mir Seyyid ve Ağuiçen Mençek Seyyid'in soy kökenleri bu yazımızda anlatılmıştır. Bu seyyidlerden Mir Seyyid ve Ağuiçen Mençek Seyyid aslında 2. Mir Seyyid ve 2. Ağuiçen dir. Bu 1638 yıllarından çok önceleri 1220-40 yıllarında yaşayan 1. Mir Seyit ve 1. Ağuiçen Seyyid hakkında çok az bilgi mevcuttur, fakat onların varlığı da efsanevi yaşam hikâyelerinden anlaşılmaktadır.

Bu yazımızda anlatıldığı gibi Hacı Bektaş Veli sağlığında 1246'larda Yeniçeri ordusunu kurmuş ve başında 10 yıl kalmıştır. Hacı Bektaş Veli'nin zamanında Moğollar Anadolu'yu işgal etmiştir. Anadolu Selçuklu Devleti Moğollara bağlı olarak varlığını idame ettirmeye çalışmaktadır. Hacı Bektaş Veli ve Mevlana Celaleddin-i Rumi birisi Hacıbektaş'ta (Suluca Karahöyükte) diğeri Konya'da Moğol komutanlarına ve askerlerine Müslümanlığı kabul ettirme çalışmaları başlatmışlardır. Bir taraftan da şehirlerin güvenliğinin korunması amacını öne sürerek Yeniçeri ordusunu kurmuşlardır. Moğollardan kurtulmak için başka yöntemler de denemişlerdir. Örneğin IV. Rükneddin Kılıçarslan'ın annesi Hacı Bektaş Veli'nin amcasının kızı olduğu halde, annesi Rum padişahlarının kızı olan II. İzzeddin Keykavus'un padişah olması için özellikle Mevlana uğraşmıştır. Denize düşen yılan sarılır misali, Moğolların Anadolu'da kalıcı olmamaları için Rum padişahlarının da desteğini alabilmek için bu politikayı uygulamaya çalışmışlardır. Hacı Bektaş Veli ve Mevlana Celaleddin-i Rumi 2 ay ara ile 1256'da vefat ettikten sonra yine aynı ailelerden Hacı Bektaş Veli'nin amcası Müezzibeddin Muhammed Muzaffereddin'in oğlu Muineddin Pervane gizlice Memlûklü ordusunu yardıma çağırmıştır. Bu yüzden de Moğollar tarafından idam edilmiştir.

Ayrıca Yeniçeri ordusu kurulmadan önce Hacı Bektaş Veli Anadolu Selçuklu Ordusunun başında 1240 yılında Diyarbakır'ı almıştır.

Yukarda anlatıldığı gibi Hacı Bektaş Veli ordu komutanıdır. Özellikle Kara Donlu Can Baba Hacı Bektaş Veli'nin ordusunda bir subay olabilir. Menakıpnamede Kavus Han üzerine gönderildiği anlatıldığına göre oraya tek başına gitmemiştir diye düşünüyoruz. O zaman Kara Donlu Can Baba 1. Mir Seyyid'dir. Arapçada "Mir" eski Türkçede "Emir" yeni Türkçede "Bey" dir.

1. Mir Seyyid'in var olduğunun bir başka kanıtı aşağıda anlatılmıştır:

Erzincan Üzümlü kazası Büyükkadağan Köyü'nden Mustafa Erdoğan Dede bir röportaj vermiştir. Mustafa Erdoğan Dede ailesinin Ağuiçen ocağının Mir Seyyid kolundan olduğunu, 550 yıl önce (yani 1450 lerde) Harput'tan (Elazığ'dan), Tunceli Hozat Bargini köyüne (Karabakır) geldiklerini söylemektedir. Anlattığına göre; Bargini'den de Mehmet Çelebi isimli dedeleri Erzincan Üzümlü kazası Büyükkadağan köyüne göç etmiş ve Mehmet Çelebi'nin oğlu "Deli Molla" (Molla Mustafa) sülalesi olarak meşhur olmuşlardır. Bu "Deli Molla" sülalesi, anlatılanlar doğru ise, 1638 de Divriği'den Elazığ'ın Sun köyüne göç eden Mir Seyyid'in (Seyyid Şerif Mansur'un) torunlarından olamayacağı aşikârdır. Dolayısı ile 1. Mir Seyyid vardır ve bu "Deli Molla" sülalesi muhtemelen Kara Donlu Can Baba'nın torunları olabilirler.

1. Ağuiçen de vardır fakat ismi Seyyid Temiz midir? pek belli değildir. Çünkü özellikle Hacıbektaş'tan verilen icazetnamelerde şecerelerin sonunda dua kısımları vardır. Bu dualarda yaşamış ve yaşamakta olan Peygamberler ve Veli'ler zikredilmektedir. Bu zikredilen Veli'ler arasında "örneğin Dede Garkın Ocağı icazetnamesinde" Şeyh Yusuf Zehrinuş (Ağuiçen) şeklinde bir isim zikredilmektedir. Seyyid Temiz'in gerçek ismi Şeyh Yusuf mudur? yoksa Şeyh Yusuf adında başka bir Ağuiçen mi vardır? bu konunun

araştırılması gerekir. Efsanevi anlatımlar, sanki, Ađuiçen'in Harput Kalesi ile ilgili bir hikaye olduğunu dűřündürmektedir. Dolayısı ile Őeyh Yusuf Zehrinoř belki de Harput Kalesi'nde tűrbesi olan Arap Baba olabilir. Çűnkű Arap Baba'nın ismi Yusuf bin Arabřah bin Őaban'dır. Arap Baba tűrbesi 1279 yılında yapıldığına gűre 1256 yılında vefat eden Hacı Bektaři Veli ile aynı devirlerde yaşamıştır. Bu tariflere uygun Őaban'ın ođlu bir Arapřah'ın araştırılması gerekir. Bir tane Arabřah 1202'lerde sağdır. Bu Arapřah'ın esas ismi Emir Seyyid Fahreddin Alaűddevele Arabřah'tır. Irak Selçuklularını zamanında Hemedan'da yaşamaktaydı. Hatta Hemedan'ın reisi idi ve zengin bir ailedendi. Selçuklular tarihi yazarı Ravendi bu Arabřah'ın 3 oğluna ders vermiştir. Hatta bu Arapřah'ın kız kadesi Sitti Fatıma Irak Selçuklularını padişahını Arslan Őah'la evlenmiştir. Arap Baba'nın soy kűkeni için, őrneđin őrnelikle, bu aile incelenebilir. Bilindiđi gibi Artuklular, Irak Selçuklularını, Saltuklular ve Azerbaycanlı İldeniz ailesi bir dűnem birlikte hareket etmişlerdir.